

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Post. št. 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 14. marec 1958

Štev. 11 (827)

Ob dvajsetletnici brodoloma
prve republike

V teh dneh pred dvajsetimi leti je prva avstrijska republika brez vsakega odpora utonila pod navalom Hitlerjevih tankov in škornjev. V hrupu oglušujoče parole »Ein Volk, ein Reich, ein Führer« je bila čez noč zbrisana z zemljevida samostojna avstrijska država, v nadaljnjem razvoju pa so mnogi drugi narodi še v neprimerno večji meri občutili krvavo nasilje nacifašizma, ki si je v vojnih pohodih skušal podjarmiti svet.

Mnogo činiteljev v komaj dvajsetletnem življenju prve republike je povzročilo, da je naša država tako rekoč kot zrelo jabolko padla kot prvi plen v naročje grabežljivega velenemškega imperializma. Najbolj usodepolno vlogo je nedvomno odigralo že dejstvo, da se je komaj porojena samostojna republika v svoji prvi ustavi proglašala za sestavni del Nemčije, da torej od vsega početka ni videla jasne perspektive za samostojno državno življenje in da so skoro vsi pomembnejši politični faktorji, ki so krojili njeno usodo, izhajali iz koncepcije enotnega nemškega naroda, ki je zgolj iz zunanjih razlogov prisiljen živeti ločeno v dveh nemških državah. Jasno, da se je v takih okoliščinah lahko široko razširil velenemški nacionalizem in na vseh koncih in krajih sistematično pripravljati pogoje za to, kar se je končno zgodilo pred 20 leti.

Levji delež zgodovinske krivde za neslavni propad prve republike pa nedvomno nosi tudi tisti del avstrijske buržoazije, ki je s topovi in vešali uspel zadušiti avstrijsko delavsko gibanje ter na razvalinah delavskih domov ustoličiti svoj klerofašistični režim. Po razbitju in omrtvičenju delavskih in drugih demokratičnih sil, ki bi bile edine sposobne in tudi pripravljene na odpor proti zunanji agresiji, je imel Hitler kaj lahek opravček, saj Schuschniggov kapitulantski vzdih, naj bog varuje Avstrijo, ni mogel več rešiti naše dežele usode Ostmarke in vsega, kar je sledilo v naslednjih sedmih letih.

Nepopisno je gorje, ki ga je povzročil nemški fašizem vsepovsod kamor je seglo njegovo divjanje. To kar je počel na naših tleh, je samo majhen drobec v neizmernej morju trpljenja in nasilja, ki je prizadelo neštete milijone preden je združenim demokratičnim silam poteptanih držav in zatiranih narodov ter njihovim zaveznikom uspelo ukrotiti podivjano zver v človeški podobi in ji zadati smrtni udarec. V zavesti svobodoljubnih ljudi ta najtemnejša doba v zgodovini človeštva nikdar ne sme biti izbrisana.

Tudi naše ljudstvo te dobe ne sme nikdar pozabiti. Saj je v Avstriji zlasti v naših krajih zasekala tako globoke rane, da jih v vsej svežini še vsepovsod živo občutimo. Uničenje naših kulturnih in gospodarskih organizacij in ustanov, nasilno pregnanstvo stotin naših družin v načinu izseljeniška taborišča, trpljenje in umiranje naših ljudi v Mauthausenu, Dachau, Ravensbrücku in drugih koncentracijskih taboriščih, obglavljenje selskih žrtev, barbarsko ravnanje z ujetimi partizani, nečloveško nasilje nad našimi ljudmi v gestapovskih ječah, požgani domovi in zverinsko pobite družine, to so samo nekatere najbolj grozljive poteze tiste fašistične pošasti, ki je pred dvajsetimi leti pohodila našo deželo.

Naše ljudstvo tujega in domačega nacističnega nasilja ni prenašalo sklonjenih glav marveč je v partizanski borbi doprineslo svoj veliki delež v protifašističnem boju za zmago demokracije in je s tem neposredno prispevalo tudi k obnovi demokracije v naši državi. Prav zato in zaradi velikih žrtev v tej borbi je tudi danes zelo občutljivo za vse, kar je kakor koli podobno početju tistih krogov v naši deželi,

Ob dvajsetletnici zadušitve avstrijske samostojnosti:

Žrtve nasilja še vedno čakajo na odškodnino

V teh dneh, ko se spominjamo tragičnih dogodkov pred 20 leti, ki so pomenili konec takratne samostojne Avstrije, je ves avstrijski tisk obširno pisal o zasedbi naše države po nacistični Nemčiji, pa tudi posamezni vodilni politiki in številne javne ustanove so tej obletnici posvetili posebne nagovore in spominske seje. Tako se je marčnih dni leta 1938 spominjal tudi vicekancler dr. Pittermann v svojem zadnjem govoru po radiu, kjer je dejal, da so mnogi Avstrijci zgodovinski akt pred 20 leti, ko je nasilni režim v Nemčiji po zmagi nad slabšim nasilnim režimom v Avstriji izsilil priključitev, občutili kot politični propad svoje domovine, katero so posebno cenili in ljubili prav v dneh, ko je prehodno zginila kot država.

Posebno obširno je vicekancler Pittermann obravnaval vprašanje, ali so žrtve nasilja in vojne že prejele primerno materialno in idealno odškodnino ter ugotovil, da desetisoči še vedno čakajo na skromno odškodnino za materialne zgube, kajti tistega, kar so zgubili na svojih ter na lastnem zdravju in svobodi, jim tudi največja pomoč ne more nadomestiti. Poleg materialne odškodnine pa čakajo tudi na dokaz solidarnosti, na vidno potrditve, da se njihove zgube ne smatrajo za samoumevnost, ki je nesrečnike prizadela, ostalim pa ne nalaga nobenih dolžnosti. In tisti med nami, ki so morali prenašati težko gorje, ker so kljub nasilju javno kazali svojo ljubezen do Avstrije ter do zasledovanih in zatiranih, še vedno čakajo na idealno priznanje svojih žrtev. To velja tako za posameznega kakor za

vse žrtve borbe za svobodno, demokratično Avstrijo.

*

Besede vicekanclerja Pittermanna so nedvomno resnične, kakor so utemeljene njegove zahteve po končni vsestranski popravni škodi vsem žrtvam nacističnega nasilja, med katere spadajo tudi naši izseljenci, ki se morajo še vedno boriti za priznanje tiste odškodnine, ki so jo ostalim žrtvam deloma že priznali. Njegove zahteve pa so upravičene še toliko bolj, ker se že pojavljajo glasovi, da je treba žrtvam fašizma odvzeti tiste pravice, ki so si jih priborili z borbo za osvoboditev Avstrije. Da v tej zvezi omenimo le nedavni korak FPÖjevskih poslancev, ki so, sklicujoč se na demokratično načelo enako-

pravnosti, zahtevali odpravo vladnega sklepa iz leta 1946, po katerem uživajo pri namestitvi v javnih službah posebne prednosti osebe, ki so se borile in doprinesle žrtve za osvoboditev domovine izpod nacističnega nasilja. Ta napad na žrtve fašizma je še toliko bolj predrzen, ker prihaja ravno od strani stranke, v katere vrstah so v nemalem številu našli zatočišče ljudje, ki so pred 20 leti aktivno pomagali rušiti samostojnost Avstrije ter v poznejših letih preko vseh načel enakopravnosti in demokracije krvavo vršili poslanstvo zločinskega nacizma. Če so bistvo demokracije spoznali šele danes in prihajajo s svojimi izzivalnimi zahtevami ravno pred obletnico tragičnih dogodkov, je samo značilno!

Vojni zločinec Artukovič pred sodiščem

Med mnogimi zločinci je leta 1945 pobegnil iz Jugoslavije tudi eden najhujših krvnikov, bivši minister Paveličeve vlade Andrija Artukovič, ki se je leta 1948 s ponarejenimi dokumenti naselil v ZDA, kjer je zaprosil za naselitev kot razseljenec. To mu ni bilo ugodeno, uveden je bil proti niemu deportacijski postopek, ki še ni zaključen. Jugoslavija, ki je domnevno, da se je ta zločinec naselil v Avstriji ali Italiji, je že leta 1946 zahtevala njegovo izročitev. Od ZDA pa je prvič zahtevala Artukovičevo izročitev leta 1951. ZDA so odgovorile, da je to vprašanje moč rešiti samo po redni pravni poti. Artukovič je bil tega leta aretiran, pozne-

je pa proti kavciji 50.000 dolarjev spet izpuščen.

Po sedmih letih pa je bil Artukovič po sklepu ameriškega vrhovnega sodišča ponovno zaprt ter zaslišan v skladu s ponovnimi jugoslovanskimi zahtevami po izročitvi. Proces proti zločincu se je začel v ponedeljek pred okrožnim sodiščem v Los Angelesu, kjer naj bi prvič po sedmih letih dokončno razpravljali o bistvu Artukovičevih zločinov, ki je kriv umora na tisoče mož, žena in otrok.

Preteklo nedeljo je plenum Zveze odvetniških zbornic Jugoslavije sprejel tudi posebno resolucijo, v kateri odvetniki pozivajo ZDA, naj pospešijo postopek proti zločincu Artukoviču in ga v skladu z mednarodnimi pogodbami o izročitvi vojnih zločincev po redni diplomatski poti izročijo Jugoslaviji, kar ni samo v skladu z interesi Jugoslavije, pač pa v interesu vseh, ki so se borili proti fašističnemu nasilju.

Nadaljnji razvoj avstrijsko-jugoslovanske trgovine

Iz statističnih podatkov o avstrijski trgovini v letu 1957 je razvidno, da je doseglja blagovna zamenjava med Avstrijo in Jugoslavijo lani nov rekord, saj je trgovinski promet med obema državama znatno presegel milijardo šilingov. Izvoz avstrijskega blaga v Jugoslavijo se je tekom lanskega leta povečal za 80 milijonov šilingov ali 13,5 % ter znašal 677 milijonov šilingov, uvoz jugoslovanskega blaga pa je dosegel vrednost 498 milijonov šilingov, kar pomeni, da se je povečal za 98 milijonov ali 25 odstotkov. Celotni obseg avstrijsko-jugoslovanske blagovne zamenjave se je napram letu 1956, ko je znašal 988 milijonov šilingov, dvignil za 187 milijonov ter dosegel lepo vrednost okroglo 1.175.000.000 šilingov.

O uspešnem razvoju avstrijsko-jugoslovanske trgovinske izmenjave je pred kratkim obširno pisal tudi osrednji gospodarski list »Die Wirtschaft«, ki je zabeležil kot razveseljivo dejstvo, da se obe strani — Avstrija in Jugoslavija — trudita, da bi se trgovinski stiki še bolj razširili. Iz omenjenega članka povzemamo, da je Jugoslavija tekom lanskega leta dosledno izpolnila vse tako imenovane definitivne obveznosti napram Avstriji in da bi Jugoslavija v bodoče želela še več možnosti za izvoz dalmatinskih vin in ribjih konserv v Avstrijo, dočim bi olajšave pri carinskih predpisih pospešile uvoz jugoslovanskega sadja.

Za nadaljnji razvoj avstrijsko-jugoslovanskih trgovinskih stikov pa bodo nedvomno prinesli nove možnosti tudi medsebojni razgovori, ki so se konec februarja začeli na Dunaju in se bodo meseca aprila nadaljevali v Beogradu.

Kdo je pristojen za izvedbo člena 7?

Kakor poroča uradni list »Wiener Zeitung« z dne 9. marca 1958, bo v sredo, dne 19. marca 1958 ob 8. uri zjutraj razpravljalo Ustavno sodišče v javni ustmeni razpravi na Dunaju I, Judenplatz 11 (velika dvorana) pod poslovno številko K II-3 1957 o predlogu koroške deželne vlade, da se odloči, kdo je pristojen (zveza ali dežela) za izdajo zakona o ugotovitvi slovenske manjšine v gotovih predelih Koroške.

Kakor kaže, je predlog odgovor na §§ 3 in 4 osnutka ministrstva za pokoj za tako imenovani manjšinski šolski zakon. Po tem osnutku naj bi po § 3 dežela ugotovila pripadnost k manjšini na osnovi načela priznanja. Koroški Slovenci smo k temu osnutku in posebno k tej točki iznesli utemeljene pomisleke in predlagali rešitev na osnovi teritorialnega načela. Ni nam znano, po katerem načelu hoče deželna

ki so pred vojno načrtno rušili demokracijo in pripravljali pot marčnim dogodkom pred dvajsetimi leti.

Zdi se nam, da so demokratične sile v naši državi in njene oblasti vse premalo pozorne na take pojave kot so na primer razstrelitev velikovškega partizanskega spomenika, nenehni izpadi proti našemu ljudstvu, ker je sodelovalo v partizanski borbi, uničevanje slovenskih in dvojezičnih napisov, gonja proti dvojezičnim šolam, obnova Südmarke s tradicionalno dejavnostjo, obujanje vindišarske teorije ter organizirano prizadevanje za preprečitev širokogrudne in zares demokratične rešitve določil člena 7 Državne pogodbe, ki naj bi našemu ljudstvu kot celoti omogočila dejansko in ne le formalno enakopravno življenje. Zbiranje bivših nacističnih oficirjev in soldatov v organizirane »Kameradschaftsbunde«, asistenca oficirjev avstrijske vojske pri odkrivanju vojnih spomenikov, kjer lahko SS-generalizirajo »večno Nemčijo« in drugi slični

pojavi se nam zdijo prav tako nezdržljivi z interesi demokratičnega življenja druge republike kot smatramo nedavno izrazoslovje vojnega ministra Grafa v odnosu do našega ljudstva za neodgovorno zapadanje v ton komaj minule preteklosti. Marsikaj od naštetega je v izrecnem nasprotju z določili Državne pogodbe kot enemu izmed osnovnih temeljev demokratične ureditve druge republike, marsikaj pa kot viden izraz popuščanja demokraciji slej ko prej sovražnim krogom prav tako ne more koristiti ugledu in utrditvi demokracije in napredka v naši državi.

Na te nerazveseljene stvari je treba opozoriti posebno tudi ob spominu na brodolom prve republike, saj ni samo naše ljudstvo marveč so ob hudih zgodovinskih izkušnjah široke plasti vsega avstrijskega prebivalstva življenjsko zainteresirane na tem, da se nikdar več ne bi uveljavile kakršne koli tendence, ki so naperjene proti demokratičnim pravicam državljanov druge republike.

Tako pa pišejo drugi

V zvezi z avstrijsko-jugoslovanskimi razgovori, ki so se pred nedavnim začeli na Dunaju, so mnogi listi v tu- in inozemstvu objavili najrazličnejše članke in domneve, nekateri pa so v tej zvezi tudi obširno pisali o vprašanju slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji. Tukaj ponatiskujemo iz nekaterih tozadevnih člankov le posamezne odlomke:

Za nas in vse Slovence, kjerkoli na svetu žive, je najzanimivejše in najvažnejše to, da bodo pri pogajanjih obravnavali tudi položaj slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem ter hrvatske narodne skupine na Gradiščanskem.

(Novi list, Trst)

Vodja jugoslovanske delegacije za dunajski pogajanja, veleposlanik Kveder, zadnji jugoslovanski veleposlanik v Bonnu pred prekinitvijo diplomatskih odnosov, je bil politkomisar pri tistih jugoslovanskih partizanskih edinicah, ki so 1945 vprašanje slovenske manjšine na Koroškem hotele rešiti potem nasilne okupacije in vključitve tega ozemlja v jugoslovansko državo.

(Kleine Zeitung, Celovec)

Beograd ima v Avstriji samo en cilj, ohraniti dvojezično šolo, katera pospešuje umetno slovenizacijo južne Koroške in s tem poznejše nove ozemeljske zahteve do Avstrije.

(Salzburger Nachrichten)

Pogajanja, ki so se šele začela, se razvijajo ugodno. Pričakujemo, da bodo ob dobri volji obeh strani plodna.

(Jakša Petrič, predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve v Beogradu)

Vlada je storila za slovensko manjšino na Koroškem več, kakor je bila po Državni pogodbi dolžna. V zameno za to pa naj bodo Jugoslovani bolj popustljivi v vprašanju avstrijske imovine.

(Neue Österreichische Tageszeitung)

Tu je treba predvsem vprašati, ali misli list (mišljena »Neue Osterr. Tageszeitung« v zvezi z zgornjim citatom — opom. ured.), da je moč — barantati za narodnostne pravice neke manjšine, jih sploh postavljati v odnos s, recimo, finančnimi »obveznostmi« ... Označevanje koroških Slovencev za »vindišarje« je žaljivo in ima prav zdaj spet samo namen, zamotati narodnostno problematiko in z nemogočimi teorijami vplivati na meddržavna pogajanja.

(Ljudska pravica, Ljubljana)

Razgovori so potekali odkrito, v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja.

(Uradno poročilo o prvem plenarnem zasedanju mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije)

Izvoz rabljenih avtomobilov iz Zahodne Nemčije

Okoli 460.000 rabljenih avtomobilov je v skladiščih pri zahodnonemških avtomobilskih trgovcih. Množina takšnih avtomobilov je nastala zaradi tega, ker trgovci jemljejo pri nabavi novega avtomobila starega v zameno. Na prvi pogled bi kazalo, da je takšno poslovanje za trgovce finančna obremenitev, dejansko pa v doglednem času le napravijo dobiček tudi iz tega.

Strokovnjaki menijo, da bo motorizacija naraščala še naprej ter v približno treh letih dosegla svoj vrhunec. Vedno več je ljudi, ki se zanimajo za nabavo svojega lastnega avtomobila. Med temi pa je mnogo takih, ki si kljub doslej še precej ugodni konjunkturi ne morejo in ne bodo mogli privoščiti tovarniško novega avtomobila ter se zadovoljujejo z dobro ohranjenimi in obnovljenimi rabljenimi vozili. Tudi za rabljen avtomobil mora trgovec dati gotovo jamstvo. V prvi vrsti pridejo kot kupci rabljenih vozil v poštev prejemniki plač in mezd.

Zahodna Nemčija je svoje nakopičene zaloge starih avtomobilov pričela izvažati. Po neki nemški statistiki so jih pričeli izvažati že leta 1953 in sicer splošno največ na Norveško, v naslednjih letih pa tudi že na Dansko, Holandsko in v Belgijo, nadalje v Švico in tudi v Južno Ameriko. Pozneje je mnogo rabljenih nemških vozil pokupila Avstrija. Ko pa je izvoz nemških rabljenih avtomobilov v Avstrijo precej ponehal, ker se tudi v Avstriji kopiči tovrstno blago, so se priključile k uvoznikom takih vozil tudi Združene države Amerike; kar je vsekakor zanimivo,

Nova pota v carinski politiki za kmetijske pridelke

Od lanske pomladi naprej so se zastopniki vlade ter delavskih, kmetijskih in trgovinskih zbornic pogajali o višini novih carin. Ta pogajanja, ki so bila zelo trdovratna, so sedaj našla svoj zaključek. V zadnjih dneh je parlament sklenil nov zakon o carinskih tarifah.

Najtežji problem so pri pripravah tega zakona predstavljale carine za kmetijske pridelke. Za pretežno alpsko kmetijstvo naše države z drobno proizvodnjo so bile v dobi mirnega razvoja proizvodnje in trgovine kmetijskih pridelkov carine že vedno dvorezen nož. Tej nevarnosti so se zastopniki kmetijstva hoteli sedaj — ko je avstrijsko kmetijstvo v položaju, da producira več, kakor se v državi lahko porabi — izogniti. Prepričati so hoteli, da bi bile carine povod, da bi kmetijstvo svojih dražje kakor marsikje v svetu produciranih pridelkov na domačem trgu ne spravilo v denar. Zato so med pogajanja stali na stališču, da nove carinske tarife po eni strani ne smejo omajati obstoječo raven cen za kmetijske pridelke, po drugi pa je treba z njimi zagotoviti možnost, da bodo v prehodni dobi na skupni evropski trg kljub predvidenemu znižanju carin le še predstavljale zaščito domače kmetijske proizvodnje. Kakor zatrjujejo, je v teku pogajanj — ki so predvsem v zadnjem času bila zelo intenzivna — uspelo; da se je dosegel kompromis, ki na agrarnem področju zadošča tako težnjam producentov kakor tudi interesom konzumentov, ki razumljivo želijo, da so živila v trgovini poceni, redno in v zadostni meri na razpolago.

Za usoglasenje obeh v bistvu nasprotujočih si teženj so pri pogajanjih za nove carinske tarife za kmetijske pridelke ubrali nova pota. Nove carine za kmetijske pridelke in živila le še izjemoma temeljijo na vrednosti odn. ceni uvoženega blaga. Carine, ki nihajo z vrednostjo oz. ceno blaga, prav lahko škodujejo interesom producentov in konzumentov. Če cene

kmetijskih pridelkov na inozemskem trgu padejo škodejejo take carine domačemu kmetijstvu, če pa cene naraščajo, škodujejo take carine konzumentom. Razen izjem so opustili tudi carine, ki jim je pri odmeri osnova teža oz. količina uvoženega blaga.

Za uvoz večine kmetijskih pridelkov so določili tako imenovane **diferencialne carine**. Ta nova oblika carin naj varuje domačo kmetijsko proizvodnjo pred visokimi padci cen kmetijskih pridelkov na inozemskem trgu, kljub temu pa naj na domačem trgu **prepreči podražitev živil zaradi visoke carine**. Kot taka utegne biti dober instrument za ustaljenost cen za kmetijske pridelke in za živila na domačem trgu.

Sistem diferencialnih carin upošteva tudi še določila pogodbe evropske gospodarske skupnosti (EWG) in skupni evropski trg, ki v prehodni dobi odprave carin predvideva za kmetijske pridelke še vedno minimalne cene, ki jih bo v začetku določila vsaka država zase, pozneje pa jih bodo države, ki so članice te skupnosti, določile skupno.

Največ težav pri pogajanjih je povzročala določitev carin za **sadje in zelenjavo**. Končno pa je tudi tu prišlo do sporazuma in so za sadje in zelenjavo bile določene avtonomne carinske mere. V času, ko domača proizvodnja v celoti krije potrebe po sadju in zelenjavi, bodo carine visoke, v obdobjih, ko domača proizvodnja šele pričinja zalagati trg in pozneje ko prične ponudba že pojemati, bodo carine nizke. Carine prost pa bo uvoz tistih vrst sadja in zelenjave, ki jih Avstrija ne proizvaja.

Po vsem tem, kar je o novem zakonu o carinskih tarifah že znano, utegne ob pravilnem izvajanju, predvsem kar tiče sadje in zelenjavo — kamor spada tudi krompir — biti ta zakon prispevek za doseg garancije odkupa in ustaljenosti cen kmetijskih pridelkov na domačem trgu.

(bl)

Ribolov — važna panoga jugoslovanskega gospodarstva

Jugoslovanski ribiči so v teku preteklega leta ulovili v jadranskih vodah 20.116 ton rib, dočim so jih leta 1956 ulovili 18.269 ton. Skupna vrednost ulovljenih rib znaša 1.897 milijonov dinarjev.

Večino ulovljenih rib so uporabili za industrijsko predelavo. Tako je bilo lani

konzerviranih 6.420 ton, nasoljenih je bilo 2.910 ton, v ribjo moko pa je bilo predelanih 1.027 ton rib. V 27 tovarnah za konzerviranje rib je bilo lani konzerviranih 11.264 ton rib. Pretežno količino rib za konzerviranje je Jugoslavija uvozila iz inozemstva. Največ ribjih konserv so izdelale tovarne v Izoli, Zadru in Rovinju. V enajstih mesecih preteklega leta je Jugoslavija izvozila v inozemstvo 6.424 ton ribjih konserv, in sicer največ v Avstrijo, Belgijo, Anglijo, Zahodno Nemčijo, Italijo in Združene države Amerike.

Da je ribja industrija v Jugoslaviji lahko predelala nad 10.000 ton rib, je predvsem zasluga moderne tehnične opreme tovarn, ki se stalno bolj modernizirajo in tako zvišujejo kapaciteto predelovanja.

Jugoslavija je lani izvozila 1.307 ton svežih rib, dočim jih je bilo na domačem trgu porabljenih 6.887 ton, in sicer 5.500 ton že v samih mestih ob Jadranski obali. Sicer pa so v Jugoslaviji porabili največ rib v Zagrebu (864 ton) in v Beogradu (217 ton).

Največ rib je bilo ulovljenih v okolici Reke (4.898), nato Splita (3.715), Pule (2.940), Zadra (2.509) itd. Privatniki, lastniki ribiških ladij, so lani ulovili 8.756 ton rib, ribiška podjetja 6.401 in ribiške zadruge 4.929 ton rib.

Iz objave Jugopresa povzemamo, da je Jugoslavija lani nabavila 12 novih modernih opremljenih ribiških ladij ter modernizirala nadaljnjih 15 ladij, kar znatno pospešuje jugoslovanski ribolov, ki je pomembna gospodarska panoga dežele.

Avstrijski tranzitni promet preko Hamburga

V preteklem letu je Avstrija zvišala prevoz svojega tovora preko Hamburga v primerjavi z letom 1956 za 23 odstotkov, ali 151.000 ton na skupno 810.000 ton. Še leta 1955 je znašal celotni avstrijski blagovni promet preko te severne luke komaj 381.000 ton ter se v zadnjih letih znatno dvignil.

PO ŠIRNEM SVETU

Rabat. — Maroška vlada je prepovedala španski letalski družbi sleherno poslovanje v Maroku. Kot pravi poročilo o tem, so ta sklep sprejeli zato, ker španska družba ni bila pripravljena, pogajati se za nov sporazum o letalskem prometu. Španija je dejansko hotela obdržati svoje privilegije še iz časov, ko je bil Maroko še njen protektorat in tako delno odvisen.

New York. — Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je dejal, da bi bilo moč sklicati državniško konferenco v OZN. Bila bi naravnost dolžnost in posebna pravica odpreti vrata OZN za pogajanja, ki bi zajela glavna vprašanja, kakor so n. pr. razorožitvena. Hammarskjöld bo še ta mesec odpotoval v Moskvo, kjer se bo mudil okoli 26. marca, nato pa bo odpotoval še v London.

Dunaj. — Avstrija je dobila od Ameriške banke za uvoz in izvoz posojilo v znesku 312 milijonov šilingov, ki ga bo država uporabila za nabavo ameriškega bombaža za tekstilno industrijo. Od leta 1952 pa do lani je dobila naša država v te namene tri posojila od ZDA v skupnem znesku 520 milijonov šilingov.

Sydney. — Zastopnik zahodnonemškega industrija Kruppa je dejal, da bo Krupp investiral v Avstraliji več milijonov funtov. Kruppovo podjetje se je namreč tako razširilo, da mu je postala Evropa pretesna. Avstralska vlada bo investicijo dovolila. Vendar pa je ljudstvo drugega mnenja, ki je Alfreda Kruppa von Bohlen sprejelo v Avstraliji z demonstracijami pri katerih je nosilo napise: »Odstranite vojnega zločinca Kruppa!«

Jemen. — Predsednik Združene arabske republike Naser in jemenski prestolonaslednik princ el Badr sta objavila, da Jemen pristopi k Združenim arabskim republikam. Sklenila sta, da ustanovita Federalno unijo, na čelu katere bo Vrhovni federalni svet. Obe državi bosta združili svoje oborožene sile, na mednarodnem diplomatskem področju pa bosta neodvisni.

London. — Na povabilo vlade Sovjetske zveze bo britanski obrambni minister Duncan Sandys potoval v SZ. Predstavnik britanske vlade je o tem izjavil novinarjem, da v zvezi s tem obiskom niso predvideni kakšni posebni politični razgovori ministra Sandysa s sovjetskimi voditelji.

Heidelberg. — Nad 1700 študentov heidelberške univerze je podpisalo resolucijo proti oborožitvi zahodnonemške vojske z jedrskim orožjem in proti izgradnji raketnih oporišč v Zahodni Nemčiji.

Pariz. — Bivši predsednik in radikalni prvak Mendés France je v parlamentu med razpravo zahteval, naj se Francija zavzame za miroljubno rešitev alžirskega spora, še preden bo vse izgubila v Severni Afriki. Dodal je, da je francoski molk po znanem bombnem napadu na tunizijsko obmejno mesto Sakied Siddi Jusef Franciji več škodil kot pa vsa propaganda, ki so jo mesece in mesece vodili iz Kaira.

Ottawa. — Kanada je prodala Kitajski 10.000 ton žita in ji ga bo dobavila še ta mesec. Po letu 1952, ko je bil razglašen embargo nasproti Kitajski, bo to prva dobava kanadskega blaga Kitajski. Pred tremi meseci se je mudila na Kitajskem kanadska trgovinska misija, ki se je s predstavniki pekinške vlade pogajala o teh dobavah.

Washington. — V Združenih državah Amerike je v februarju naraslo število brezposelnih na 5,1 milijona in se je od januarja povečalo za 600.000. V zadnjih 16 letih je to največje število brezposelnih v enem mesecu.

Buenos Aires. — Novi argentinski ministri predsednik Gomez je izjavil, da bo razveljavil vse mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila Argentina pred njegovim nastopom in ki bi utegnile potegniti Argentino v kako vojno.

Alžir. — Vojaško sodišče francoskih oboroženih sil v Philippeville je pretekli teden obsodilo 41 Alžircev na smrt zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju. Od vseh obsojenih na smrt jih je bilo 21 sojenih v odsotnosti.

Pesnica in prevajalka Lili Novy je umrla

V zadnjem času kar precej pogosto pretresajo slovensko javnost žalostna poročila o smrti pomembnih slovenskih književnikov. Prav tako žalostno je sporočilo, da je v petek preteklega tedna v ljubljanski bolnišnici po daljšem in hudem trpljenju za vedno zaspala ena najpomembnejših in najuspešnejših pesnic in prevajalk Lili Novy, ki je bila med Slovenci zaradi svoje odkrite in rahločutne narave zelo priljubljena.

Lili Novy se je rodila leta 1885. v Grazu in je dolgo časa živela le v nemškem okolju ter sprejela tudi osnovno izobrazbo v nemščini. Kmalu je prišel v mlademu dekletu do izraza posniški čut in že je zapisala prva občutja na papir. Prve pesmi je pisala le v nemščini. Šele pozneje, ko se je naučila tudi slovenščine, se je vzbudila v njej tudi zavest njene pripadnosti k slovenskemu narodu, ki mu je od slej ostala zvesta. Svoja bogata čustva je izlivala v slovenske verze in bogatila slovensko poezijo. Njene pesmi izražajo vsa človeška čustva od boleče tragike pa do zanosne predanosti življenju. Pesmi, ki jih je napisala Lili Novy so v ženski liriki na slovenskem edinstvene, in prav zaradi njih kvalitete in bogate vsebine, spada pokojna pesnica med najpomembnejše slovenske pesnike v zadnjih desetletjih. Njena prva in edina pesniška zbirka je izšla malo pred začetkom druge svetovne vojne pod naslovom »Temna vrata«. V zadnjem času pa je pripravljala še novo pesniško zbirko, ki bi šele pokazala

njeno pesniško podobo v pravi veličini. Vendar izdaje te zbirke ni več doživela, ker jo je prehitela smrt.

Ime v slovenski literaturi pa si je Lili Novy ustvarila tudi s številnimi prevajalskimi deli. S svojimi umetniškimi prevodi Prešerna in drugih slovenskih pesnikov v nemščino se je uvrstila med najpomembnejše posredovalce slovenskih literarnih vrednot drugim narodom. Pred drugo svetovno vojno je priobčevala svoje pesmi v Sodobnosti, po vojni pa je sodelovala o različnih literarnih revijah in tudi v listu za najmlajše, v »Cicibanu«, je pri-

občevala svoje ljubke otroške pesmice, saj je kot dobra mati v vseh odtenkih poznala otroško dušo in se otroku znala lepo približati, prikupiti.

Pogreba, ki je bil v nedeljo na Zalah pri Ljubljani, se je slovensko ljudstvo množično udeležilo in tako izkazalo pesnici zadnjo čast. Prisotni pa so bili tudi najvišji predstavniki Društva slovenskih književnikov, Zveze književnikov Jugoslavije in Društva prevajalcev Slovenije, ki so se od pesnice v kratkih nagovorih poslovili in orisali na kratko njen lik in doprinos k obogatitvi slovenske književnosti.

Festival ljubljanskih študentov

V sredo se je v Ljubljani pričel kulturni festival ljubljanskih študentov, ki bo trajal do Dneva mladosti dne 25. maja. Pokroviteljstvo za ta festival je prevzel koncert ljubljanske univerze dr. Božidar Lavrič.

Študentje so za svoj festival pripravili bogat spored kulturnih prireditev. Med drugim so predvideni koncert solistov (pevcev in instrumentalistov), nastop kluba skladateljev, folklorni večer akademske plesnofolklorne skupine »France Marolt«, koncert akademskega pevskega zbor-

ra »Tone Tomšič«, koncert primorskega pevskega zbora in predstava »Prodane neveste« v izvedbi študentov. V okviru festivala bo mladi dirigent Nanut dirigiral koncert Slovenske filharmonije. Za zaključek festivala pa bodo posamezne skupine na Dan mladosti gostovale v krajih, ki so posebno znani iz narodnoosvobodilne borbe, dočim bodo skupine meseca julija kot posebna kulturna brigada, v kateri bo kakih 120 brigadirjev, odšle na 10-dnevno gostovanje med graditelje ceste bratstva in enotnosti.

Redek knjižni rekord

Francoski listi so pred nedavnim zabeležili življenjski jubilej pisatelja Georgea Simenona. Najbolj značilna pri tem poljudnem avtorju je njegova izredna plo-

dovitost. V tem pogledu sodi med prve v svetovni literaturi, saj ga — kolikor je znano — prekaša samo stari španski pisatelj Lope de Vega. Seznam Simenonovih knjižno objavljenih spisov namreč presega 300 naslovov, kar je vsekakor čisto izjemen rekord v leposlovni plodovitosti. Samo serija njegovih romanov, ki se srečujejo okrog znamenitega inšpektorja pariške policije, je dosegla že 150 naslovov. Simenon je pretežno avtor detektivskih romanov, zdi se pa, da ima posebno »tovarno« za pisanje romanov, saj si lahko samo s sodelovanjem drugih, anonimnih soavtorjev razložimo, da Simenon objavlja več kot 20 romanov na leto.

München ima največjo otroško knjižnico

Največja knjižnica s knjigami za otroke je bila pred leti ustanovljena v Münchenu. Tja pošiljajo vse založbe po en izvod vsake knjige za otroke. Pri tej knjižnici je ustanovljena tudi Andersenova nagrada, ki jo podelijo vsako leto za najboljšo knjigo, namenjeno najmlajšim bralcem.

Kaj v Ameriki najraje berejo

Po neki statistiki sta si leta 1957 pridobila prvenstvo med vsemi romani, kar so jih brali v Združenih državah Amerike. Erskile Caldwell z romanom »Glas grmenja« in sovjetski pisatelj Dudincev z romanom »Človek ne živi samo od kruha«. Statistika izpričuje, da sta ta romana po nakladi in po izposojanju v javnih knjižnicah dosegla največje število bralcev.

Tudi literarna slava je minljiva

Od leta 1901 je bila Nobelova nagrada za literaturo podeljena že celi vrsti pesnikov in pisateljev. Toda če si ogledamo seznam teh slavljencev zadnjih dobrih pet desetletij, nehote pomislimo, kako minljiva je tudi literarna slava. Velik del teh namreč že danes sodi med pozabljena imena, ki žive samo še v literarni zgodovini posameznih narodov, za ostali svet in za živo literaturo pa so brezupno mrtva.

Podobno spoznanje je nedavno obšlo tudi nekega francoskega kronista, ki je pregledal seznam nagradencev najznamenitejših francoske literarne nagrade (Concours); tudi tu je pretežna večina del in avtorjev pozabljena, njih slava je trajala samo leto dni ali komaj nekaj več let...

Podeljene so bile državne nagrade za umetnost

Ob prisotnosti najuglednejših predstavnikov avstrijskega kulturnega življenja je prosvetni minister dr. Drimmel podelil državne nagrade za umetnost štirim najpomembnejšim avstrijskim umetnikom. Za ustvarjanje na področju literature sta prejela nagrade starešina avstrijskih pesnikov, Franc Karl Ginzkey in njegov mlajši tovariš Heimito Doderer. Z državno nagrado za glasbo je bil nagrajen docent za kontrapunkt in kompozicijo na edinburski univerzi Hans Gal. Državno nagrado za upodabljanje umetnost je sprejel prof. Karl Sterer. Razen nagrad za umetnost so bile ob tej priložnosti podeljene tudi nagrade za pospeševanje umetnosti za leto 1957, ki so jih prejeli številni zastopniki z vseh področij umetniškega ustvarjanja v Avstriji.

Tudi slike izposojajo

Da si knjige izposodimo v knjižnici, je stara in priljubljena navada tudi pri nas. Na Danskem pa so uvedli novo možnost, da bi kulturno ali boljše rečeno umetnost približali čim širšim plastem prebivalstva. V Kiöbenhavnu so namreč pred nedavnim odprli galerijo — izposojevalnico, v kateri si Danci lahko — kakor knjige v knjižnici — izposojajo razstavljene slike. Vsako sliko, ki se jim dopade, si najprej lahko izposodijo za tri tedne, potem pa rok lahko še podaljšajo. Če pa jim je umetnina tako prišla k srcu, da bi se le težko ločili od nje, si jo celo lahko kupijo na obroke.

Lopud — otok zgodovinskih spomenikov

Na jadranskem otoku Lopudu je mnogo kulturnih ostankov preteklosti: zidov benečanskih trdnjav, zapuščenih samostanov in ruševin starih kapelic. Vse te srednjeveške spomenike so pričeli postopoma obnavljati. Sedaj obnavljajo ruševine in freske neke srednjeveške cerkve. Na Lopudu je tudi majhen muzej z deli dubrovniških zlatarjev in rezbarjev iz 15. in 16. stoletja.

MED NOVI MI KNJIGAMI

ZBRANO DELO Josipa Stritarja v zbirki »Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev« je bilo zaključeno z 10. zvezkom, ki je izšel pri Državni založbi Slovenije. Urednik France Koblar je v zadnjo knjigo Stritarjevega Zbranega dela sprejel važnejšo korespondenco pisatelja, ki jo je izčrpno komentiral. Poleg tega obsega ta zvezek še nekaj drobcev Stritarjevega izvirnega leposlovja in njegovih poskusov prevajanja Prešerna, Levstika in narodnih pesmi v nemščino.

TRNOVA POT je skupni naslov Tolstojev trilogije, ki je eno najvidnejših leposlovnih del sovjetskega obdobja v ruski literaturi. V romanih »Sestri«, »Leto osemnajsto« in »Mračno jutro« je Aleksej Tolstoj v vsej razsežnosti in monumentalnosti opisal čas pred zlomom stare države, revolucionarne pretrese in vretje državljanske vojne; z izkušnostjo sodobnika in neposrednega udeleženca je prikazal notranji razvoj na »Trnovi poti« v novo družbo, v nov moralni svet sožitja z ljudstvom. Sedanja izdaja »Trnove poti«, ki je izšla pri Državni založbi Slovenije, je že drugi povojni natis tega velikega dela v slovenščini.

VAS V DŽUNGLI je napisal angleški pisatelj Leonard Woolf iz lastnih izkušenj in na podlagi svojih zapiskov in dnevnika,

ki ga je vodil v času svojega dolgoletnega bivanja na Cejlonu. Kot sodnik v majhnem mestecu na jugu otoka se je pobilje seznanil z vsemi težavami bednih ljudi, ki še danes životarijo globoko v notranjosti džungle, daleč od ostalega sveta, spoznal pa je tudi borbo ljudi, ki se iz dneva v dan mučijo za svoj skromni obrok hrane. Knjiga je napisana preprosto in pretresljivo ter daje verno sliko življenja primitivnih ljudi na Cejlonu, ki še danes ne morejo zaživeti človeku dostojnega življenja. Delo je izšlo pri primorski založbi Lipa v Kopru.

ZDRAVNIK V HIŠI je naslov priručno napisanega romana izpod peresa angleškega pisatelja Richarda Gordona. Ob branju tega dela, ki je v razdobju dveh, treh let doživelo samo v izvirniku trideset izdaj in je pritegnilo zanimanje mnogih tudi v obliki filma, se bralec priručno nasmehje od zabavnih in kdaj tudi mučnih ali nedolžno okroglih doživljajih, prešernih, veseljaških in dovtipnih študentov medicine. V slovenščino je zanimivi roman prevedel Jože Fistrovič, opremo knjige, ki je izšla pri založbi Obzorja v Mariboru, pa je oskrbel Uroš Vagaja.

Vse slovenske knjige lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse 15.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Kot smo že zgoraj omenili, sta tako avstrijska oficialna politika kot tudi SVP ob stvarni presoji tedanjega političnega položaja Avstrije in razpoloženja do Nemcev v svetu lahko bili zadovoljni s svojim uspehom v Parizu. Saj so Avstrijci kot tudi Južni Tirolci skoraj brez izjeme do zadnjega dne vzorno aktivno sodelovali v Hitlerjevi vojski ter celo kot zasedbena nemška uprava tudi v Italiji. Težko, bi smatrali tudi masovno glasovanje za preselitev v nacistično Hitlerjevo Nemčijo ali celo naselitev južnih Tirolcev na domove po nacističnem terorju pregnanih drugorodcev na vzhodnih ozemljih kot moralno legitimacijo za zahteve po posebnih pravicah manjšine. Tedanje izjave avstrijskega zunanjega ministra dr. Karla Gruberja in odgovornih političnih predstavnikov južnotirolskih Nemcev najbolje potrjujejo, da je bil položaj Italije vse-kakor neoporečnejši. De Gasperi je tedanje izkušnje je zato upravičeno smatrali za nespremenjeni italijanski »Do ut des!⁸¹⁾ nemški manjšini: Ob nedvoum-

nem priznanju k italijanski državni pripadnosti — priznavamo enakopravnost in zapisane pravice, ki jamčijo obstoj in razvoj manjšine.

Pri teh jasnih obojestranskih izhodiščih in stališčih, smemo tudi tedanje zadovoljstvo Nemcev tu in onstran Brennerja razumeti kot izraz resničnega takratnega presojanja in prepričanja odgovornih politikov. To prepričanje je končno zrcalilo tudi sledeča politika SVP.

Čim je odločila mirovna konferenca za Italijo v Parizu v poznem poletju 1946 državno pripadnost Južne Tirolske k Italiji, je SVP svojo politiko usmerila prvenstveno na doseg in uresničenje posameznih zaščitnih določb Pariškega sporazuma z dne 6. septembra 1946. Nadaljna njena skrb pa je veljala raznim dodatnim dogovorom med Avstrijo in Italijo in notranjim državnim ukrepom, ki bi lahko nudili Nemcem Južne Tirolske čim širšo oporo za obstoj in vsestranski nacionalni razvoj.

Pri tem je našla v novi demokratični Italiji dalekosežno razumevanje in pomoč,

58

o čemer pričajo predvsem vzorna rešitev vprašanja nemškega šolstva, velikodušnost pri reševanju težavnih problemov nemških optantov in njihovega premočenja, širokogrudnost Italije pri dogovorih z Avstrijo v pogledu olajšav za obmejni promet in za medsebojno blagovno izmenjavo med sosednimi pokrajini in še vrsta sklenjenih dogovorov, ki olajšajo manjšine kulturne gospodarske stike z materinskim narodom.

Pri tem SVP nikakor ni vodila politike »hvaležnosti« do države. Nasprotno je kljub mnogim dokazom naklonjenosti zaostrela svojo zahtevno politiko, ko v Pariškem sporazumu obljubljena avtonomija po letu čakanja še ni bila uresničena. Najostrejša borba SVP je veljala raznim enostranskim načrtom avtonomije, ki so bili predloženi rimski vladi oziroma parlamentu brez vsakega sodelovanja z vodstvom manjšine. Tako je SVP odločno odklonila načrt avtonomije, ki ga je že septembra 1946 izdelal tedanji prefekt pokrajine Bozen S. Innocenti. Tudi majnika 1947 po političnem združenju »Associazione di Studi Autonomistici Regionali«⁸²⁾ v Tridentu predloženi načrt avtonomije ni našel njegove soglasja, čeprav je vseboval zelo širokogrudne določbe v korist nacionalne

samostojnosti prizadetih narodnostnih skupin ter je zaradi nevarnosti nadvladanja katere izmed skupin nad drugo predvideval za zakonodajo na najvažnejših področjih celo samostojne narodnostne zbornice (kurije⁸³⁾ z lastnimi izvršnimi organi. SVP je odklanjala predvsem popolno ločitev in samostojnost Ladincev, ki jih še vedno prišteva terenu politične nadvlade Nemcev.

Aprila 1947 je končno SVP predložila lasten »Predlog Statuta za dva področja »Südtirol« in Trentino«⁸⁴⁾ Glavna vsebina predloga je bila: Ustanovita se dva avtonomna področja Južna Tirolska in Trentino. Južni Tirolski naj bi pripadala vsa tedanja pokrajina Bozen ter nemški predeli pokrajine Trident, poleg tega pa še ladinške občine Cortina d'Ampezzo ter Pieve di Livinalongo v pokrajini Belluno.

(Nadaljevanje sledi)

⁸²⁾ Pri p o m b a : »Združenje za regionalno avtonomistično proučevanje«.

⁸³⁾ Pri p o m b a : Titel IV. osnutka, ki predvideva »Curie etniche«.

⁸⁴⁾ Pri p o m b a : Progetto di Statuto per le due Regioni »Südtirol« e »Trentino«, Bolzano 1947.

^{*)} Pieve di Livinalongo.

⁸¹⁾ Pri p o m b a : »Dam ako daš!«

Šmihel nad Pliberkom

Minulo nedeljo so pri nas gostovali dragi gostje-pevci in pevke Slovenskega prosvetnega društva na Radišah. Moški in mešani zbor sta prispela pod vodstvom znanega in priznanega pevovodje Simeja Wrulicha. O kvalitetnih nastopih Radišanov smo že večkrat slišali, ko so prepevali doma in na gostovanjih po naši ožji domovini ali bližnjem inozemstvu. Dvorana pri Šerčerju se je napolnila, vendar so imeli Radišani med vožnjo avto-defekt in zaradi tega nad eno uro zamude. Med tem pa se je mnogo ljudi razšlo, predvsem še zaradi tega, ker so istočasno predvajali v sosednji gostilni film. Zaradi tega tudi mnogo ljubiteljev naše pesmi ni bilo deležnih lepega užitka.

Oni, ki so kljub temu vztrajali in pričakali Radišane, so bili s koncertom nad vse zadovoljni. Drage goste je pozdravil in jim izrekel dobrodošlico France Kropivnik in izrazil željo, da bi se društveno-prosvetna dejavnost tudi v Šmihelu krepko razvivala in razmahnila. V imenu gostov je spregovoril Radišan Tolmajer ter naglasil pomen medsebojnega društvenega sodelovanja z gostovanji, z medsebojno izmenjavo kulturnega dela in boljše povezavo po načelu: zvestoba za zvestobo!

Poslušalci so lepi spored pevskega nastopa sprejemali z veseljem in navdušenjem. Ni treba poudarjati, da sta zbor, menjaje se, prepevala dobro, harmonično in z lepo gojenimi glasovi. Vse kaže na uspeh požitvalnega in marljivega dela pri številnih vajah ter priča o veselju in zanimanju ansambla za pevsko kulturo, ki jo pod sposobnim vodstvom svojega pevovodje Simeja radevolje posreduje tudi med naše ljudstvo. S pesmijo in melodijo dvigajo poslušalce iz mrke vsakdanjosti in jih vodijo k lepoti in dobroti. Petju je dana velika oblast, lepo zapeta pesem govori vsem razumljiv jezik ter razpršuje in izenačuje morebitna vsakdanja trenja in nesoglasja ljudi različnega mišljenja in prepričanja. Ob poslušanju lepe pesmi se ljudje, ki so dobre volje, notranje zblizujejo.

Zaradi tega bodi tudi ob tem koncertu izrečena najlepša zahvala vsem pevcem in onim, ki so se za prireditev tudi drugače prizadevali.

Lep doprinos za krepitev prijateljstva med narodi-sosedi

Minulo soboto zvečer je bilo v Delavski zbornici četrtič kulturno in družabno srečanje treh dežel — Avstrije, Italije in Jugoslavije — prireditev, ki je postala že tradicionalna. Tudi letos je bila s kulturnim sporedom in rajanjem lepa in smiselna slavnost, lep doprinos za krepitev medsebojnega prijateljstva in boljšega razumevanja med narodi-sosedi.

Brez pretirane reklame je bila udeležba na prireditvi izredno velika ter odvijajoči se spored za vse bogat in poln lepega doživetja. S svojim obiskom so prireditve počastili tudi jugoslovanski konzul Mladen Devide z drugimi člani jugoslovanskega konzulata, zastopnik italijanskega konzulata, dočim pa smo pogrešali oficijelne zastopnike naše dežele.

Program umetniško-kulturnega dela je bil pester in zanimiv ter na kvalitetni višini. Folklorna plesna skupina SKUDA »Ti-

Tako razveseljivega dogodka pri nas na Radišah že dolgo nismo doživeli kot je bil izid tokratnih občinskih volitev. Uspelo nam je doseči, kar si je večina radiškega prebivalstva že dolga leta želela: korenito spremembo v vodstvu občine.

Vsa desetletja nazaj so Radiše veljale za nezavzetno trdnjavo v rokah nazadnjaških in nacionalističnih političnih struj, ki so svojčas jadrle pod zeleno, nato pod črno in končno pod rujavo barvo. Propad tisočletnega rajha pa je tudi pri nas omogočil, da so se začele počasi uveljavljati težnje demokratičnega prebivalstva, ki je bilo dolgo dobo potisnjeno ob stran.

Že pred štirimi leti sta krajevna gospodarska lista in socialistična stranka imeli možnost spremeniti občinski režim v prid naprednega razvoja. Vendar sta takrat na socialistični listi izvoljena odbornika iz nerazumljivih razlogov in v razočaranje svojih volilcev ter mnogih drugih občanov raje podprla zrahljane postojanke OVP in VdU ter omogočila, da je zasedel župansko mesto najožji sorodnik svoječasnega nacističnega župana, pod čigar županovanjem je bilo tudi iz naših vasi nasilno pregnanih več družin v nacistična taborišča v Nemčiji.

V zadnjih štirih letih pa so se v krajevni organizaciji socialistične stranke uveljavili zares napredni in demokratično razgledani zavedni ljudje, kar je omogočilo prodoren uspeh pri pravkar minulih volitvah. V napredno usmerjenih, osebno poštenih in narodno zavednih kandidatih na listi SPO z nosilcem liste bivšim izseljencem Nužejem Wieserjem na čelu so volivci upravičeno videli jamstvo za bodoče nepristransko upravljanje občine v korist vseh občanov.

OVP in FPO sta se skušala z medsebojno ženitvijo v »Arbeitsgemeinschaft« rešiti poraza. Toda nit v lastnih vrstah se marsikdo od pristašev ljudske stranke ni mogel navdušiti za to čudno »delovno skupnost«, saj je na svoji kandidadni listi poleg dosedanjega župana, tiščala v ospredje tudi izrazitega bivšega ilegalnega nacističnega, ki je svojo »Heimatreue« najbolj očitno pokazal takrat, ko je zbežal v Hitlerjevo Nemčijo in se udinjal sovraž-

nikom avstrijske samostojnosti ter je sploh šele na podlagi amnestije spet dobil volilno pravico.

Volilna borba je bila živahna, na dan volitev prav srčita posebno za tiste volivce, ki se v političnem trenju težje odločijo za pot na volišče. Obe strani sta vpregli tudi vso svojo motorizacijo. Pri tem smo se zelo čudili, da je skušal pomagati kandidatom »Arbeitsgemeinschaft« tudi gospod grof iz sosednjega Žrelca, ki je poslal na zasnežene Gure svojega šoferja z žipom. Izgleda, da je zelo hitro pozabil na tisti komaj pretekli čas, ko je tudi sam okušal nacistične zapore, sicer se ne bi mogel s tako vnemo potegovati za tiste včerajšnje ljudi, ki bi želeli, da bi se pri nas zopet utrdili ostanki nacizma.

Med volivci se marsikdo pod gotovim vplivom ne bi bil zlahka odločil za našo socialistično listo, zato smo volivcem omogočili tudi glasovanje z glasovnico, ki se je glasila na ime nosilca te liste. Z marljivim delom od človeka do človeka nam je uspelo zbrati 150 volivcev, dočim je Arbeitsgemeinschaft dobila samo 107 glasov. Za našo občino je to zgodovinska zmaga, ki nam omogoča, da se bodo s prevzemom županstva in z večino v občinskem odboru od slej naprej v splošno korist odločilno lahko uveljavljale nove, mlade, za napredkom stremeče sile.

Bače

Preteklo soboto je na progi med Bačami in Ledinčami tovorni vlak zajel nekega moškega in ga do smrti povozil. Strojvodja je na ovinku zahodno od baške postaje zapazil, da je v snežnem meteu šel po progi neki človek. Takoj je oddal signal, toda bilo je že prepozno. Vlak je pešca podrl in vlek s seboj. Potem so na progi v dolžini okoli dva kilometra pobrali raztelesene in grozno razmesarjene dele ponesrečenega. Orožnik je našel med razcefrano obleko prijavno izkaznico za brezposelne, po kateri so ugotovili, da je tako nesrečno preminuli moški 49-letni zidar Janez Kusternik iz Štebna pri Mačoščah.

Moščenica pri Bilčovsu

Za vedno nas je zapustila ena izmed dobrih in vrlih mater. V petek minulega tedna smo Heleno Kropivnik, p. d. Švedrcevo mater v Moščenici, položili k trajnemu počitku na pokopališču v Velinji vasi. Pokojna mati je dosegla visoko starost 82 let ter se je vse življenje s svojim možem in pozneje tudi z otroci trudila na malem posestvu, da se je mogla preživljati številna družina, kajti otrok se jima je rodilo enajst. Pozneje je domačijo izročila najstarejšemu sinu. Vse otroke je dobro in pošteno vzgojila, skrbela je za njih telesno blaginjo in duševni razvoj ter rast v dobre in koristne člane družbe. Zadnje mesece pa je morala dobra mati prebiti v bolniški postelji, ker ji je ohromela noga in se ni mogla več dvigniti. Končno jo je smrt rešila mučne bolezni.

Blago pokojnico smo v častnem številu spremili na njeni zadnji poti in prisostvovali pogrebni svečanostim. Na domu žalosti in ob odprtem grobu so ji domači pevci zapeli v slovo ganljive žalostinke. Naj spoštovana mati Marija Kropivnik v miru počiva, žalujočim svojcem, možu, otrokom in ostalim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Prosoviče — Ljubljana

Mnogo koroških rojakov, prijateljev in poklicnih tovarišev iz raznih krajev Slovenije in celo iz Zagreba, je spremilo 29. januarja 1958 na Žalah v Ljubljani Ignaca Napokojka k zadnjemu počitku.

Rojen 22. aprila 1899 v Prosavičah v občini Marija na Zilji, je kot sin zavednega slovenskega kmetovalca, kateremu se je rodilo 16 otrok, od katerih jih je ostalo pri življenju 14, nastopil svojo življenjsko pot. Ljudsko šolo je obiskoval v Mariji na Zilji, na gimnazijah v Kranju in v Ljubljani pa se je usposobil za življenje.

Hranilnica in posojilnica Šteben pri Beljaku vabi na

36. REDNI LETNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo, dne 19. marca 1958, ob 9.00 uri v posojilniškem prostoru v Štebnu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru,
2. Čitanje in odobritev računskega zaključka za leto 1957,
3. Čitanje revizijskega poročila,
4. Poročilo upravnega in nadzornega odbora,
5. Volitev upravnega in nadzornega odbora.

K obilni udeležbi vabi

odbor

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

na razstavo in zaključno prireditev GOSPODINJSKO-KUHARKEGA TEČAJA

ki bo v nedeljo, dne 16. marca 1958 pri Kovaču na Obirskem.

Razstava bo odprta od 9. do 17. ure Ob 14. uri prireditev s sporedom: Veseloigra Nevesta iz Amerike, kratki prizori, petje in rajanje.

K obilni udeležbi od blizu in daleč vabijo voditeljica in tečajnice.

Po naši zemlji

Po plebiscitu je moral zapustiti svojo ožjo domovino. Služboval je kot knjigovodja pri raznih privatnih podjetjih in državnih ustanovah v Gornji Radgoni, Žrečah, Mariboru, Ljubljani, Golniku, Kranju in nazadnje v Polju pri Ljubljani. Med drugo svetovno vojno so ga nacifašisti odpustili iz službe. Težka in trnjeva je bila življenjska pot Ignaca Napokojka. Vzlic temu pa ni klonil. V svojih osebnih življenjskih zahtevah je bil silno skromen. Vsled svojega tihega in mirnega značaja priljubljen pri svojih poklicnih tovariših in koroških rojakih, je Nace ostal skozi vse svoje življenje zvest svojemu slovenskemu domu v Prosavičah, svoji koroški domovini.

V imenu koroških rojakov se je od njega poslovil dr. Julij Felaher, ki je poudaril, da je pokojni v svojem življenju hodil po stopinjah in izročilih pisatelja Ksaveria Meška, šolskega upravitelja Ellerja in Mihe Grafenauerja ter drugih prosvetnih in kulturnih delavcev v občini Mariji na Zilji. Za stanovske kolege in zdravniške bolnice v Polju pri Ljubljani je spregovoril poslovnice besede gospod podravatelj bolnice Manfreda. Koroški pevci pa so pod vodstvom pevovodje Ivana Novaka zapeli Nacetu v slovo dve žalostinki in koroško narodno »N'mav čez izaro«.

Nace Napokoj je sledil svojemu bratu, šolskemu upravitelju v Moravčah, kateri je ravno tako veliko prezgodaj umrl — pred 10 leti.

Belšak

Neprijeten snežni metej je bil v soboto dopoldne, ko smo sosedje in znanci spremili Klemenca Visočnika, p. d. Vinikovega na Belšaku na njegovi zadnji poti k večnemu počitku. Pokopali smo ga na pokopališču v Šmarjeti. S pokojnim Klemenom je naše hribovite kraje zapustil mož poštenjak, ki se je s poštenim in marljivim delom prebijal skozi vse življenje do precej visoke starosti. Rad in z veseljem je vedno tudi pomagal svojemu bližnjemu. Po svojem značaju je bil blag in trden značaj, ki ni klonil nikoli. Pokojnega Klemenca bomo ohranili v lepem spominu.

KOLEDAR

Petek, 14. marec: Matilda

Sobota, 15. marec: Klemen

Nedelja, 16. marec: Hilarij

Ponedeljek, 17. marec: Jedert

Torek, 18. marec: Ciril Jer.

Sreda, 19. marec: Jožef

Četrtek, 20. marec: Feliks

POPRAVEK

V zadnji številki se je v poročilu o smrti Lojza Haderlapa v Lobniku vrnila neljuba pomota, da je ostalo sedem otrok pri življenju, ko jih živi še osem, kar radevolje popravljamo.

lega šolarja, ko se mu je udrila tanka ledena plošča, da je zdrknil v vodo. Mali deček je obupno zakričal, kar je slišal imenovani dijak. Nemudoma in brez oklevanja je stekel na pomoč in je ne glede za lastno varnost z velikim naporom rešil dečka iz smrtno nevarnega položaja. Pri sebnost in pripravljenost pomagati svojemu bližnjemu je gotovo zelo hvale in priznanja vredna vrlina mladega dijaka.

Na Kolodvorski cesti v Celovcu je minuli teden neki voznik osebne avtomobile povozil 50-letnega železniškega uradnika Jožefa Temmela in ga smrtno nevarno poškodoval. Brezsvestni šofer je nato s svojim vozilom pobegnil in se ni zme-nil za hudo ponesrečenega pešca, ki so mu pomagali šele drugi pasanti. Pobeglega šoferja, 61-letnega mehanika Johana Wagnerja iz Celovca, so uro pozneje izsledili ter se bo moral zagovarjati za neodgovorno dejanje.

BRUSELJ VABI

V Belgiji bodo 17. aprila odprli svetovno razstavo. To bo po 20 letih — pariška svetovna razstava je bila 1937 — prva velika svetovna razstava v Evropi in prav nič ne kaže, da bi bila pred letom 1964 še katera. Prav zaradi tega vzbujajo priprave veliko pozornost. Bruselj bo potegnil črto pod obračun zadnjih 50 let.

Šest mesecev — od aprila do oktobra — bo Bruselj »svet v miniaturni«, kjer se bodo srečavale vse rase, kulture in civilizacije. Pričakujejo, da bo Belgijo v tem času obiskalo 35 milijonov ljudi.

Na površini, ki je tridesetkrat večja od pariškega »Place de la Concorde«, je že nastalo mesto. Na 200 hektarov površine bo razstavljalo 46 dežel in 8 mednarodnih organizacij in inštitucij.

Med številnimi posebnostmi bo tudi »Zgodovina vrtnarske umetnosti«. Na 6000 kvadratnih metrih se bodo raztezali vrtovi vseh časov. Čudovita paša za oči: klasični, angleški ali pa renesančni vrtovi 16. in 17. stoletja, da ne govorimo še posebej o sodobnih vrtnarskih dosežkih.

Višek moderne gradbene tehnike in sploh atrakcija svetovne razstave bo Atomium. Ta 110 metrov visoka metalna konstrukcija bo ponazarjala mogočno jedrsko energijo: poslednjo zmago človeka nad materijo. Atomium bo sestavljalo 9 aluminastih krogel s premerom znanosti, iz zgornjih pa bo veličasten pogled na razstavo. Obljubljajo, da bo v atomiumu toliko presenečenj, da bo obiskovalec od začudenja komaj lovil sapo. Semkaj pritevajo mrežo premikajočih se stopnic in ekspresno dvigalo, ki bo pripeljalo obiskovalca do vrha kupole v pičlih 20 sekundah.

Vrti atrakcij bo nekako zabavišče. Obljubljajo, da bodo obiskovalci tamkaj videli take zabavne objekte, kakršnih ne pomni svet. Sapo bodo jemali največji evropski tobogani, domiselne in povsem nove vožnje strahov, železnice čez drn in strm in »Flyingcar« — nekakšne rakete, namenjene samo ljudem z močnimi živci. Mogočni ognjemeti bodo spreminjali polletne noči v dan. Baletne skupine bodo plesale po vrtovih in vse predstave se bodo potapljale v edinstvenem morju lučk.

Raj za otroke je posebna inštitucija, kateri bodo obiskovalci zaupali svoje otroke. Od pol desete ure zjutraj pa do enajste zvečer bodo otroci tamkaj počeli, kar bodo hoteli. Seveda bodo otroci pod nadzorstvom, najmlajši v otroških jaslih, večji pa v enodnevnih otroških vrtcih. V ta namen so sezidali miniaturno mesto s trgovinami, restavracijami in igralnicami.

Številne obiskovalce bo privlačevalo tudi mesto, imenovano »Belgija leta 1900«. Na 5.000 kvadratnih metrih so postavili verne kopije — odlite v mavec — najvidnejših belgijskih kulturnih spomenikov,

vmes speljali ceste in tako pričarali zlate čase na začetku stoletja. V rojstnih hišah znamenitih velmož, v samostanih, vojašnicah in drugih rekonstruiranih objektih bo 75 restavracij, gostiln, vinotčev in kabaretov in 80 prodajaln. Vse bo obratovalo tako, kot je bilo leta 1900 v »poprečnem« belgijskem mestecu. Da bo vsa stvar še bolj pristna, bodo poskrbele točajke, trgovci in kočijaži v narodnih nošah, in sploh vsa oprema, ki bo stilno ustrezala letu 1900.

Nasprotje temu folklornemu mestu bo sosednje mesto »Belgija bodočnosti«, ki bo nakazovalo vse možnosti, kakršne nudi sodobna arhitektura.

Tiste, ki bodo obiskali letošnjo veliko belgijsko prireditev, bo morda zanimalo, da živi v kraljevini Belgiji 8 milijonov 700 tisoč prebivalcev, ki govorijo francosko, holandsko in nemško.

Da bi se številni obiskovalci počutili kot doma, je prireditelj organiziral bataljon ljubkih mladih deklet — hostess, ki bodo pomagale obiskovalcem z nasveti. Dve sto uniformiranih gostiteljic — oblečene bodo v rdeče jopiče in temnomodra krila — že pridno obiskuje štirimesečni

tečaj. Vedno nasmejjane in vljudne mladenke bodo sprejemale goste na obmejnih prehodih, na letališčih, v pristaniščih, na bruseljskem kolodvoru in na razstavnih prostorih. Pravijo, da bodo ta dekleta simbol belgijske gostoljubnosti.

Da ne bo nepotrebne hoje, bo turistom na voljo lepo število osebnih avtomobilov. Teh ugodnosti pa se bodo posluževali najbrž le tisti, ki bodo imeli kaj pod palcem. Dnevna izposojnina za vozila brez šoferjev pa ne bo enaka za vse avtomobile. Kdor se bo vozil s Citroenom, bo plačal 4 dolarje, s Volkswagmom 6 dolarjev, z Oplom 6.80 dolarja, z Opel-Kapitanom 8 dolarjev, z Mercedesom in Studebakerjem 9.60 dolarja in s Chevroletom 10.40 dolarja. Seveda bo moral vsak sam kupiti bencin in povrh vsega plačati še zavarovalnino.

Napitnina. Odlična organizacija tudi tega poglavja ni prezrla in zanemarila. Da ne bo nepotrebne spraševanja in razburjenja, so se zmenili, da bo v hotelih, restavracijah in drugod napitnina 15% (najmanj pa 10 belgijskih frankov ali pa 0.20 dolarja).

Za tiste, ki se kmalu utrudijo, bo vozil

Nekaj zanimivega o starodavnih urah

Prvi ljudje, ki so si razdelili dan v določene dele, so bili najbrž Asirci. O njih je znano iz zgodovine, da so uporabljali ure na vodo. To so bile kovinske posode, napolnjene z vodo, ki je kapljala iz njih tako, da so morali posodo v enem dnevu šestkrat napolniti. Vodne ure v Ninivah so polnili istočasno ko je dal znak paznik v stolpu in je tropa izklicevalcev naznanjala po vsem mestu posamezne dele dneva.

Vodna ura je bila poleg sončne, ki meri čas po dolžini sence, mnogo stoletij edina merilka časa. V Aleksandriji so vodno uro napolnili s časovno razpredelnico in kazalcem. V starogrški dobi je bil Egipt velik dobavljač ur. Te svojevrstne izdelke so Egipčani prodajali po najvišjih cenah v vse dežele.

Ob zmagošlavnem Pompejevem povratku v Rim leta 62 pred našim štetjem so kot najdragocenejši plen nosili v sprevo du vodno uro iz zakladnice pontijskega kralja. Ta velikanska posoda, ki so jo napolnili le enkrat na dan, je bila vsa iz zlata. Kazalci so bili obsuti z rubini in vse dnevne ure so bile vdolane s safirji. Naval radovednežev, ki so si hoteli ogle dati to posebnost, je bil tako velik, da jih je morala zadržati močna straža v spoštivi razdalji.

Staroveške ure so bile v prvih stoletjih srednjega veka popolnoma v pozabi, do-

kler ni bagdadski kalif Harun al Rašid podaril Karlu Velikemu dragoceno uro na vodo. To tehnično čudo tedanjega časa je bilo iz bronu z vdolanim zlatom. Imelo je kazalce in je bilo. Ustrezno število kroglic je padalo v kovinsko posodo in naznanjalo ure.

V istem času je menih Luitband, ki je na novo odkril izdelovanje stekla, izdelal peščeno uro, in Karel Veliki si je dal izdelati veliko uro te vrste. V njej so bile ure označene z rdečimi črtami. Vsakih dvanajst ur so uro obrnili.

Na Kitajskem, ki se ponaša s tolikimi starimi izumi, je že mnogo poprej zvezdoslovec Hang sestavil uro, ki je kazala tudi mesece, tedne, dneve, tek sonca, meseca in petih premičnic in druge pojave na nebu. Te ure so se v srednjem veku počasi udomačile.

Hitrejše dozorevanje sadja

Ne samo sadje, tudi zelenjava hitreje dozoreva, če jo obsevajo z atomskimi žarki. Metodo uporabljajo v ZDA in pravijo, da bo sedaj izvoz sadja tudi v oddaljene kraje boljši. Pošiljali bodo namreč nezrelo, predčasno obrano sadje, ki pa bo potem dozorelo na tržišču s pomočjo atomskega »bombardiranja«.

čutil, kako sklenil roke na prsih in se priklonil, da je s čelom skoraj dosegel razloženo zlatnino.

»Jasno dvorjanico iz svetega Bizanca imate! O Toper, raduj se časti neizmerne! Povej, sužnja, prejasni gospodarici, da se ji klanja trgovec Teofil iz Soluna in prosi, če bi smel pred njeno, od sijaja presvete despojne ožarjeno lice. Nevredni hlapec je srečen, če sme poljubiti nogo tisti, ki je hodila z največjo despojno vesoljne zemlje!«

Gospe in deklice so se ob trgovčevih besedah priklanjale, kadar koli je izrekel Spiridion-Teofil ime despojne. Cirila je bila zbegana. Priklanjala se je po dvornih šegah, kadar bi stala pred samim dvornim, pa beseda ni mogla prek ustnic. Zato je izpregovoril vnovič Spiridion.

»Sužnja, govori, kje biva jasna dvorjanica? Ali more pred njeno lice hlapec?«

»Gospodarica sedi na vrtu pod platano in razmišlja.«

»Sužnja, poplača te Krist, ki je dober, ako me vedeš prednjo. Glej, zapestnico ji podarim, če me vedeš do nje. Zakaj Teofil se boji Boga in če podarim njej, podarim v duhu despojni. In kar damo svetemu domu, damo Kristu, in Krist, ki je dober, nas nagradi!«

»Večer je, Teofil! Poglej ljudstva! Ne utegneš nočoj!«

»Da govori tako sužnja! Ni te navdahnila sveta Sofija! Nikoli! Kdo poreče pod

po svetovni razstavi poseben vlak »Panorama«. Vozil bo tako počasi, da bo dobil obiskovalec v razmeroma kratkem času zaokroženo sliko o razstavi.

Evropski obiskovalci bodo smeli prineesti s seboj razen hrane in stvari, ki jih običajno potrebujejo na potovanjih, še 200 cigaret ali 50 cigar, liter vina, pol litra žganih pijač (odprta steklenica), pol litra prave kolonjske vode, pol litra lasne vode in 25 gramov parfuma. Vsega ostalega pa v vrednosti 10 dolarjev. Brez kakršnih koli ovir bo vsakdo lahko izvozil iz Belgije najrazličnejšega blaga v skupni vrednosti 700 dolarjev.

Fotografiranje z letali

Ameriško izvidniško letalo RB-47, opremljeno s posebno, avtomatsko delujočo opremo, lahko z višine 12.000 metrov v treh urah preslika površino veliko približno 2 milijona kvadratnih kilometrov, pri čemer snemajo fotografske kamere z letala hkrati s šestih zornih kotov. Slike ne pokažejo le to kar je na zemlji, ampak tudi razsežnosti fotografiranih objektov.

Povejmo še primer, ki nazorno pokaže, kako daleč je že napredovala tehnika fotografiranja z letali. V manj kot štirih urah lahko eno samo letalo fotografira zemeljski pas širok 788 km in dolg od New Yorka do Los Angelesa, kar je nekaj več kot 4300 km.

Največji in najdražji hoteli

Največji hotel na svetu je Grand hôtel »Conrad Hilton« v Chicagu. Ogromno hotelsko poslopje ima 3000 sob, 2000 uslužbencev, 73 telefonistov, 72 liftboyev, 10 zdravnikov, babico in ambulanto. Hotel ima 25 liftov, ki vsak dan prevozijo po 30 nadstropjih nad 100.000 ljudi.

Najdražji hotel na svetu je hotel »Fontainebleau« v Myami Beachu, v Združenih državah Amerike. Nočnina v povprečni sobi velja 12.350 francoskih frankov. V hotelu pride na vsakega gosta poldrug uslužbenec. Hotel ima lastno pristanišče v katerem lahko hkrati pristane 50 manjših ladij. Dvajset detektivov pa skrbi za varnost imenitnih bogatinov, ki prebivajo v hotelu.

Poglejmo v čem je osnova nove metode: Kisli okus nezrelega jabolka je odvisen od ocetne kisline. Ko jabolko dozoreva pa se ocetna kislina vse bolj spreminja v druge kisline, ki v dobru meri dajejo zrelemu sadežu okus in aromo. Z atomskimi žarki pa v hipu dosežejo spremembo ocetne kisline v tiste kisline snovi, ki so v zrelemu jabolku.

soncem: ne utegnem, če ga kliče prilika, da pade na obraz pred carico zemlje in morja? In kdaj so pognale črvo peruti, da bi sedel na kupolo carske palače? Vesel je, če prileze na travnato bilko in se ogreje v soncu. Jaz grem s teboj!«

Trgovec je takoj položil zapestnico v baržunasto škatlico, pospravil zlatnino ročno v zaboj, postavil k njej krepkega sužnja za varuha in odšel skozi gnečo izpred bazilike za Cirilo. Množica ga je pozdravljala, on pa je s povešeno glavo mrmral: »Blagor tebi, Toper! Blagor, blagor!«

Ko sta dospela po ozkih ulicah do prefektovega dvora, se je ozrl Spiridion z vajeno previdnostjo preko ramen na desno in levo. Nihče jima ni sledil. Pospešil je korak za bežečo Cirilo, ki je šepetala molitev k apostolu narodov, naj otme Ireno, kakor je njega Bog otel iz morske globine. Zakaj prepričana je bila še vedno, da je evnuh poslan od dvora.

Spiridion jo je prijel za roko.

»Cirila! Ne boj se me! Saj me poznaš?«

»Spiridion!« je dahnila.

Evnuh je posegel z levico na njene ustnice.

»Molči! Ne govori niti v mislih mojega imena! Umoriš me!«

Cirila ga je nejeverno pogledala in s studom odklonila njegovo roko.

»Ako si izdajalec moje gospodarice, naj bo tvoj delež na vrbi kakor Judežev!«

F. S. FINZGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

62

Trgovec je postavil ob kamnitni plošči, za katero je stal dva lepa bronasta svetilnika. Veselo je migotal na njih bleščeči se plamen grškega goriva. Ciriline oči so se široko razprle, ko je zažarel pred njo razprostrti lišp. Magična luč je povečala sijaj zapon, zlatih uhanov, draguljev, vdolanih v narokvice, jantarja, korald in snežnih belih koščenih glavnikov. Stotero željnih oči se je paslo z nasladi po tem lišpu in tiha zavist se je dvigala v dušah, kadar je bogata trgovka segala po dragocenostih in jih izročala sužnji v mahagonijevo skrinjico.

»Na samem svetem dvoru nimajo lepšega nakita!«

Cirili je nehote ušla polglasno ta sodba, ki so jo prestregle deklice v njeni bližini in jo šepetale sosedam.

»Na svetem dvoru nimajo lepšega!«

Cirila se je prestrašila. Zato je hitro popravila sodbo in govorila glasno:

»Na svetem dvoru, pravim. Toda sveta

despojna, ha, to so smeti, če bi videli njeno krasoto!«

Tedaj je sužnja začutila, kako so se zapile vanjo drobne oči trgovčeve. Ozrla se je vanj. Po hrbtu jo je spreletel mraz, mravlje so zagomezele po vseh udih in splašena je iskala gazi, da bi utekla. Trgovec pa ji je prijazno namignil, prijel z dolgimi, šiljastimi prsti zlato zapestnico, dva zvita delfina, posuta po luskinah z berilji in topazi, za oči dva granata, in jo dvignil proti luči, da je zablestelo.

»Samo sveta despojna nosi lepšo zapestnico! Resnico govoriš! Ali si uganila resnico, ali si jo spoznala na dvoru?«

Cirila je zbirala moči in se pritajevala, da bi ne izdala razburjenosti. Zakaj v trgovcu je spoznala evnuha Spiridiona.

Ko je bežal Epafrodit in je Numida v Toperu poiskal Ireno, da ji je povedal o rešitvi Iztoka in begu Grkovem, ni omenil Spiridiona. Zato je sužnja slutila v njem dvornega vohuna, ki je pod krinko trgovca poslan od despojne, da stika za Ireno.

Ko pa je trgovec vprašal, ali je bila na dvoru, se je razveselila, misleč, da je ni spoznal.

»Cirila je živela na dvoru,« se oglasi žena najbogatejšega trgovca. »Sužnja je dvorjanica Irene, ki biva med nami!«

Sužnja bi rada stegnila roko in pritisnila bogati gospe dlan na usta. Ali bilo je prepozno. Videla je, kako se je evnuh za-

Napake pri uporabi gnojil

Med trenutno najvažnejša opravila na kmetiji spada brez dvoma uporaba umetnih gnojil. Nič novega nočem tu povedati. Gre samo za nekatere napake pri uporabi gnojil, za napake uporabe, ki so v največ primerih krive, da so posamezni naši ljudje še nezaupljivi do gnojil. In prepričan sem, da bo treba še dobrih deset let ali še dalj opozarjati vsako leto na te napake. Sicer nam bo naše najcenejše obratno sredstvo — gnojilo — še vedno prav drag gospodarski pripomoček.

Prepozna uporaba umetnih gnojil je v mnogih primerih kriva, da dosežemo s temi gnojili le delni uspeh. Hranilne snovi, ki se nahajajo v gnojilih, se morajo v času, ko jih rastline rabijo, nahajati že v tisti globini zemlje, v kateri jih rastlinske korenine lahko sprejemajo oz. vsrkajo.

Fosforna in kalijeva gnojila padavine v splošnem ne izperejo in tudi drugače ne gredo v zgubo. Zamoremo jih zato (in jih pravzaprav tudi moramo!) čim prej raztrositi in čim popolneje pomešati z zemljo. Najboljše se to zgodi s podoranim gnojil. Thomasovo moko moramo vsekar raztrositi že v jeseni in samo, če to iz katerega koli razloga ni bilo mogoče, jo damo še konec zime. Kalijevo sol damo za travnike, za ozimna žita in h krompirju tudi že v jeseni, vsem drugim rastlinam

pa v zgodnji pomladi. Tudi kalijevo sol in superfosfat podorjemo. **Kdor s trošenjem ali celo nakupom umetnih gnojil čaka tik do setve, pridelal čestokrat polovico manj, kakor bi bil sicer pridelal, če bi umetna gnojila trosil zadosti zgodaj ob pravem času.**

Napačno je vsako enostransko gnojenje! Na primer na travnikih gnojenje samo s Thomasovo moko, pri krompirju samo s kalijevo soljo, pri žitih samo na glavno gnojenje z apnenim amonijevim solitrom itd.

Vse rastline rabijo vse hranilne snovi! Najbolj uspešno in donosno je **polno gnojenje**. Polno gnojenje obstoja, če gnojimo z gnojili redno, vsako leto iz

300 kg Thomasove moke ali 300 do 400 kg superfosfata, 200 kg kalijeve soli in 150 kg apn. am. solitra.

Če pa na določenem zemljišču gnojimo prvič ali le priložnostno, je za polno gnojenje 1 ha površine brezpogojno treba dati

500 kg Thomasove moke, 300 kg kalijeve soli in 250 kg ap. am. solitra.

(Vsa ta gnojila nadomestimo v danih razmerah lahko z drugimi, enakovrstnimi gnojili. N. pr. Thomasovo moko s superfosfatom itd.) Navedeno polno gnojenje nam **preko normalne žetve** oz. normalnega pridelka da na 1 ha naslednje **povečanje** pridelka:

pri pesi	10.000 kg pese,
pri krompirju	4.000 kg gomolja,
na travnikih	2.500 kg sena,
pri žitu	500 kg zrnja.

Sedaj pa še nekaj besedi glede **specialnega učinkovanja posameznih gnojil**:

Superfosfat deluje hitreje kot Thomasova moka in ga tudi padavine ne morejo izprati v spodnje plasti, kar velja tudi za Thomasovo moko. Če hočemo superfosfat z uspehom rabiti, ga smemo dati samo zemlji, ki vsebuje dosti apna in ki ni kisla. Na kislih zemljiščih se superfosfat spoji z različnimi rudninami in postane

netopljiv, za rastlinske korenine nesprejemljiv, je torej praktično izgubljen. Samo pogosto apnenje ga lahko privede zopet v raztopno stanje.

Tudi v primeru, da v jeseni nismo mogli gnojiti s Thomasovo moko, sedaj spomladi na kislih zemljinah ne bomo uporabili superfosfata, marveč Thomasovo moko, in sicer na travnikih takoj, najbolje na zadnji sneg, na njivah pa tudi čim prej in sicer jo bomo plitko zaorali.

(Nadaljevanje sledi)

„Krmimo našo živino z umetnimi gnojili!“

Pod tem naslovom je v lanskem ali predlanskem letu priredila beljaška okrajna kmetijska zbornica vrsto predavanj po vsem okraju. Marsikdo je spriču tega poziva na debelo odprl oči in gledal ter gledal — — — Kaj, da bi živino krmili z umetnimi gnojili, to je vendar nemogoče, to je gotovo pomota, se je na tihem začuden vprašal marsikateri gospodar.

In vendar zadeva v današnji dobi silnega tehničnega napredka, atomske energije v kmetijstvu itd. ni posebno razburljiva in nenavadna.

Da, prijatelj, tudi našo živino lahko krmimo, če se nam zdi potrebno, z umetnimi gnojili in sicer predvsem s Thomasovo žlindro oziroma Thomasovo moko. Znan avstrijski živinorejec inž. Hornich priporoča na primer, da damo v zimskem času na glavo odrasle govede po 100 gramov Thomasove žlindre dnevno. S tem naj bi krili potrebo živine po apnu in fosforu kislini. Izkušnja je vendar pokazala, da s tem, da pri živini krijemo potrebo po fosforu kislini in apnu, še davno niso krite vse potrebe živine po raznih drugih rudninskih snoveh, na primer po manganu, kobaltu, žveplu, železu itd. itd. Zato rabimo v primeru potrebe v današnjem času za izpopolnitev naše osnovne, doma pridelane krme še razne druge pripravke in nudimo na primer živini poleti in pozimi na razpolago Bicsaxon — lizalne kamne, ki so

Ne pozabimo na vitamine v krmi

Januarja, februarja in marca živalim vitaminov najbolj manjka. Zelene krme ni več, seno je proti koncu zime na vitaminih čedalje revnejše, silaže pa živina tudi ne dobi povsod toliko, da bi v zadostni meri krila potrebe po vitaminih.

Vitamine v zeleni krmi in silaži je treba nadomestiti. Prav bomo storili, če bomo živini pričeli dodajati krmni kvas in jo v prvih popoldanskih urah spuščali na toplo sonce. Kdor ima korenja, temu vitaminov ne bo zmanjkalo.

popolnejši od same Thomasove žlindre in ki vsebujejo mnogo živini potrebnih soli in rudninskih prvin.

Toda o vsem tem naj bi ne bilo danes tu govora. »Živini umetna gnojila!« je naslov današnjega našega poziva. Toda ne umetna gnojila za neposredno uživanje, marveč umetna gnojila živini **posrednim potem!** In sicer tudi za prehrano.

Gre za sledeče:

V smislu tozadevnih podatkov inženirja Hauerja **dokupuje** avstrijsko kmetijstvo stalno tri- do štirikrat več močnih krmil kot umetnih gnojil. S tem pospešuje bolj inozemsko kmetijstvo kot svoje. Marsikateri kmetovalec kupi pet- do desetkrat (v denarni vrednosti računano!) več močnih krmil kot gnojil. To je **absolutno nezdravo razmerje!** Kajti:

Polno gnojenje s 100 kg nitramoncala, 200 kg fosfornega umetnega gnojila in 100 kg 40-odstotne kalijeve soli nam **poveča pridelek** pri okopavinah, žitu ali zeleni krmi za **400 kg škrobnih enot**. To gnojenje nas stane okroglo 320 šilingov. **Ena škrobna enota stane torej 80 grošev!** (Škrobna enota je namreč merilo za hranilno in krmilno vrednost krmil!).

Če smo vendar vsled pomanjkljive naše osnovne (voluminozne) krme primorani **dokupiti koruzo** ali ječmen, nas v teh krmilih stane 1 kg škrobne enote 2.50 do 2.70 šilinga. Torej **najmanj trikrat več nas stane hranilna enota** v dokupljeni močni krmi (žito itd.) kot v domači, z umetnimi gnojili **povečani in izboljšani proizvodnji!** Ne varajmo se, prijatelj! Pri uporabi umetnih gnojil ne gre predvsem zato, da povečamo pridelek po na oko vidni množini, ampak predvsem **po kakovosti!** Saj sami dobro veste! Če damo kravi slabo seno, seno iz negnojnih travnikov do popolne sitosti, nam da žival na dan kvečjemu lahko do 3 litre mleka, če pa damo kravi do nasičenja seno s **polnognojenih travnikov**, nam da krava lahko do 15 litrov mleka na dan, ne da bi ji bilo treba nuditi posebna močna krmila, **ne da bi bilo treba trošiti denar za draga močna krmila!**

Žakaj cepljenje lucerne, detelje, peluške itd.

Detelje, fižol, grah in druge metuljnice obogatijo zemljo na dušiku. Skupno z gomoljkastimi bakterijami v zemlji pretvarjajo dušik iz zraka v rastlinske beljakovine. Na svojem koreninskem sistemu imajo polno drobčanih gomoljkov, v katerih se nahajajo gomoljkaste bakterije. Vsaka vrsta metuljnic ima druge bakterije. Če n. pr. lucerna dolga leta ni bila na njivi, zmanjka tam njenih bakterij, kar je vzrok, da lucerna slabo uspeva. Na takih zemljah pripomoremo k uspevanju lucerne, če seme pred setvijo cepimo z gomoljkastimi bakterijami lucerne. Iz Nemčije poročajo, da so s cepljenjem z gomoljkastimi bakterijami povečali pridelek lucerne za 42 do 155 %.

Za vse vrste detelj, za fižol, lečo, grah, lupino, sojo in graščo dobavlja ustrezno cepivo Zvezni zavod za varstvo rastlin, Dunaj III., Trunnerstrasse 5. Cepivo dobavlja v škatlah za 1/8 ha (5 šil.), 1/4 ha (8 šil.), 1/2 ha (13 šil.) in 1 ha (20 šil.). Pri naročilu je treba navesti, za katero metuljnico in za kakšno površino potrebujemo cepivo. Navodilo je vsaki škatli priloženo.

Ker težimo v rastlinski proizvodnji in živinoreji za tem, da pridelamo čimveč beljakovin za krmo sami, je spriču nizke cene uporaba gomoljkastih bakterij brez dvoma priporočljiva.

»Cirila, ti ne veš, da sem utekel z Epafroditom? Ne veš, da sem v njegovi službi in da nosim na srcu pismo Ireni? O, nebo se odpre nocoj nad njo! In Iztoka sem rešil jaz, Cirila. Bog me ne pogubi. Mogoče bo pritislilo to dobro delo na sodbi skodelo v zveličanje.«

Sužnja se je pomirila; svetilka na hodniku je razsvetlila evnuhovo lice in Cirila se je zdela, da ni prevare v njegovih očeh. Mignila je, naj počaka, da gre na vrt k Ireni.

Naglo se je vrnila in povedala, da je ni več pod platano. Šla sta pred spalnico. Cirila je odprla vrata in se tiho bližala Ireni, ki je klečala pred ikono v grcni žalosti. V roki je še držala zmečkan pergament, Azbadovo pismo, katero ji je izročil tekač, vtem ko je odšla Cirila na trg.

Ko se je je Cirila dotaknila in pokleknila ob njej, se je razblinila za trenutek pusta megla, ki jo je objela in jo stisnila, kakor bi se omotala krog nje vrvi in jo držale v tesni ječi. Ko pa se je ozrla proti vratom, kjer se ji je klanjal Spiridion, so se nategnile te grozne vrvi usode tesneje krog njenega srca, stene duševne ječe so se zožile, da je kriknila od bolesti in se oklenila sužnje, naj jo ščiti. Prihuljena postava evnuhova je pozvala prednjo bizantinski dvor. Zagledala je že masčevalno roko despojne, slišala natančno zasmeh dvorjanic, drsela po stopnicah v ječo, kjer je zdihoval njen Iztok, in za njo je donel

smeh po hodnikih, ko so se zaprla vrata in jo je objel duh po trohnobi in plesnobi. Obvladalo jo je hipoma, da so ji odpovedale moči in se je roka krčevito oprijela Cirilinega vratu. Toda vse je trajalo trenutek, evnuh je dvignil tretjič glavo in se še tretjič niže klanjal pred dvorjanico.

Tedaj se je v Ireni kakor iz obupa rodila silna, odporna moč. Azbadovo pismo je stisnila še tesneje z roko, ga vrgla na tla, se ponosito dvignila, stopila na list in z ostrim glasom zapretila evnuhu:

»Poberi se, Judež! Povej despojni, da sem svobodna, da ne maram več svilenih in zlatih verig, da moja roka tudi železnih ne sprejme, rajši umrem! Pojdi, ker te nisem klicala!«

Ireni se je tresla iztegnjena desnica, stala je ponosna in mogočna kakor utelešeno povelje, kakor carica, ki velevala nepreklicne ukaze.

Sužnja se je oklenila njenih kolen, Spiridion je občutil po udih od mladosti vgnezdjeno suženjsko plahost in je kakor brez volje pokleknil na pragu.

Irena je krepko udarila z nogo po pisnu in odsunila sužnjo.

»Proč tudi ti! Pojdi z njim, izdajalka, ki si mu odprla mojo spalnico! Ostanem sama in kljubujem usodi! Z menoj je Krist, ki skrbi za lilije na polju in bo skrbel tudi zame!«

»Utolazi se, jasna dvorjanica! Spiridion prihaja z blagovestjo!«

Lucerna v mešanici s travo

Med sortami lucerne se je kot doslej najboljša izkazala francoska Du Puits, ki jo sedaj razmnožujejo tudi v Avstriji. Prav tako dobro se je izkazala severno-francoska sorta Flamande. Tema dvema sortama sledijo avstrijske in nemške sorte. Slabše so pri poskusih odrezale ameriške, madžarske in italijanske sorte.

Kar tiče cene, sta najdražji Du Puits in Flamande (44 — 45 šil.), potem sledijo avstrijske (42 šil.) in ameriške sorte (29 do 34 šil.).

V marsikaterih krajih se lucerna v čistem posevku ne obnese in jo v tretjem letu rad preraste plevel. V takih primerih

priporočajo v Nemčiji setev lucerne skupno s travno mešanico. Poleg 22 kg lucerne po hektarju priporočajo za lažje zemlje in suhe lege še dodatek 1.2 kg zlatega ovsenca, 0.5 kg pasje trave in 2 kg francoske pahovke. Za sveže in težje zemlje pa priporočajo 0.5 kg zlatega ovsenca 2.5 kg travniške bilnice in 2 kg timotejke ali pa 3.5 kg travniške bilnice in 2.5 kg timotejke.

Pri letošnjih cenah travnih semen in lucerne setev take mešanice ne pride nič dražja od setve lucerne v čistem posevku, na sveži, težji zemlji celo cenejša.

»Z blagovestjo? Z dvora ni zame blage vesti, od onod pride zame samo pogin!« Evnuh je dvignil oči, po licih je žarel od veselja in spoštovanja.

»Vredna si, prejasna, da sedeš na prestolu! Tako si mogočna! In jaz bi ti služil zvesto kakor spreobrnjeni Savel Gospodu!«

»Ne kliči Gospoda, če si v službi krivičnikov! Njegova roka je grozna. Zade ne te!«

»Mila gospodarica, Spiridion ne služi krivičnikom. On je poslanec Epafroditov!« Ireni je omahnila še vedno stegnjena desnica ob beli haljici, glava se ji je nekoliko nagnila in komaj razumljivo je izrekla:

»Razodeni mi, božja Modrost, ali so to tvoja pota, ali hodi satan po njih!«

»Neizvedljiva pota Gospodova so to, jasna dvorjanica. On je dvignil svoj rog, da mazili z oljem sreče tiste, ki so nedolžno trpeli.«

Spiridion je razgalil tuniko, odvezal bel ovoj, ki ga je imel pripasanega čez prsi preko leve rame in izmotal iz njega zapечатeno pismo.

»Beri, prejasna, in tvoj jezik bo pel hvalnice do belega jutra!«

Evnuh ji je podal Epafroditovo pismo, ki ga je Irena sprejela s tresočo se roko. Stopila je pod plapolajočo lučko in pogledala pečate.

»Njegovi! Epafroditovi! V njegovi vili v Bizancu sem videla ta pečatnik. Raz-

jasni mi temo, Spiridion! Moja vera še omahuje.«

Irena je sedla trudna na svileni blazinic in strmel v pečate na pismu, katero je držala v rokah, ne vedoč, ali je v njem strup ali balzam.

Cirila se je približala gospodarici, sedla k nogam in ji razodela neznan tajnost, da je Spiridion pomagal oteti Iztoka in da je pobegnil z Epafroditom z dvora.

»Prejasna, beri! Videl sem, da tare žalost tvoje srce. Razvedri se ob besedah dobrega Epafrodita!«

»Ne morem takoj. Moj duh je truden! Po sencih mi kljuje. Cirila, prinesi mi vode! In ti, Spiridion, kaj je moj dolg?«

Evnuhu je zaigralo srce in po sili mu je hotelo zažareti oko, ko se je domislil nagrade. Toda potajil je svojo strast.

»Nisem tvoj služabnik, služim Epafroditu in on mi poplača trud. Predzrnem se celo, da ti ponudim to zapestnico. Na Artemido, da despojna ne nosi lepše!«

Evnuh je odprl škatlico in ji ponudil zvita delfina.

»Trgujem sedaj v Solunu in v Toper sem prišel z zlatnino, da sem mogel do tebe. Tako je velel Epafrodit.«

Irena je pogledala dragoceni nakit in zmajala z glavo.

»Ne morem sprejeti, ker bi ti ne mogla plačati. Resnično, nisem videla lepše pri despojni!«

(Nadaljevanje sledi)

KALDOR STEPHANSON:

M × A × N × N × I

Brž ko smo ga opazili na cesti, smo prekinili z igro. Molčanje pa se je kar nenkrat prelilo v smeh in kričanje. Pričeli smo plesati okoli njega kakor divjaki okoli svetega ognja.

— Potepuh!

— Potepuh!

— Poskusi nas ujeti! — so kričali najmlajši med nami, ki so v njem videli nekakšno osebnost iz pravljice.

— Od kod prihajaš? — ga je vprašal Olli z zlobnim izrazom na obrazu.

Možakar ni odgovoril, marveč je nadaljeval svojo pot, obdan z vsiljivimi dečki.

— Da nisi mogoče gluhi? — ga je sedaj z naivnim glasom vprašal Olli.

— Nel — je kratko odgovoril.

Jonny je sledil prišlec suvobodno, kot človek, ki potiska pred seboj velik kamen, katerega potrebuje, da bi z njim zgradil zid, in sedaj razmišlja, kako bi ga najlaže dvignil.

— Toda on nima glave! — je kar naenkrat opazil.

Za nekaj trenutkov smo vsi utihnili, potem smo zavriskali od veselja, ki ga je izzvala Jonnyjeva šala.

Sledili smo človeku brez glave in kričali. Imel je tako širok hrbet, da se mu pod dvignjenim ovratnikom plašča glava skoraj ni videla. Imel je pripognjen vrat in zaradi tega smo verjetno dobili vtis, da mu glava raste naravnost iz prsnega koša.

Vztrajno je molčal in smo ga verjetno zaradi tega nehali obsipavati z žaljivkami. Sledili smo mu in opozarjali nanj ljudi, ki smo jih srečavali.

— Pustite ga na miru! — je nekdo zalical od daleč. — To je Manni!

To ime je znova vzbudilo našo že otlopelo domišljijo.

— Ali si slišal? Ne imenujejo ga nebeska mana, marveč samo gospod Manni!

Nič ni odgovoril in je hitro izginil za vrati ene izmed hiš, mi pa smo stekli nekam drugam.

Manni je ostal v naši vasi in pozneje smo izvedeli za zgodovino njegovega življenja. V njej ni bilo nič nenavadnega in če smo iskreni, veliko nismo zvedeli o njem. Celotno nam ni uspelo, da bi zvedeli od kod je prišel. Nesrečen človek, potepuh. To je bilo vse, kar smo zvedeli. Pravili so, da je propadel, ne zaradi žensk, marveč zaradi pitja. Bil je pesnik, ki je veliko obetal, toda zgodaj se je vdal pitju kakor veliko drugih islandskih pesnikov.

Zdelo se je, da mu je vseeno, kaj ljudje mislijo o njem. Nikoli ni govoril o preteklosti. Živel je osamljeno, ni se trudil, da bi s komer koli govoril in komaj, da je odgovarjal na postavljena vprašanja. Imel je težak, nekreten jezik — tako malo se ga je posluževal. Pogosto bi ure in ure

stal nepremičen s pripognjeno glavo in se zagledal v svoja lastna stopala.

— Verze piše! — smo tedaj govorili. V tej pripombi ni bilo nobene ironije, marveč prej domišljija, ker se je po našem mnenju Manni vedel prav tako kot se mora vesti pravi pesnik. Ko smo spoznali, da ne odgovarja na naše nesramnosti, smo kar na lepem spremenili svoj odnos do njega.

Manni je živel v neki zapuščeni hišici ob morski obali. V tej hišici so od časa do časa prodajali in kupovali ribe. Zbiral je les, ki ga je naplavila voda, in z njim kuril ogenj ter si pripravljaj jed iz ribjih glav, pogosto tudi od odpadkov rib, ki so jih odvrgli pri čiščenju, kateremu je vedno prisostvoval. Nihče se ni brigal zanj, nihče se ni zanimal, ali je živ ali mrtev, toda nihče mu tudi ni bil sovražnik.

Mi, otroci, smo se pogosto ustavljali pred njegovo hišico, da bi videli, s čim se ukvarja. To pa nam nikoli ni uspelo, ker je dobro zadela vsako luknjico na svojih vratih.

Nekoč smo zbrali drva in treščice ter jih odnesli k Manniju. To smo sicer storili na ne preveč pošten način, toda pri tem nas prav nič ni pekla vest. Bili smo zelo radovedni in polni upanja! Toda, joj! Postavil se je na vrata in pazljivo ogledoval svoje noge, ki so molele iz raztrganih čevljev. Nas pa niti pogledal ni. Ni rekel niti besede, ko smo mu ponudili svoje darilo. Deloma zaradi spoštovanja, ki ga je vzbujal v nas s svojim vedenjem, deloma zaradi jeze in razočaranja, nismo z našim bremenom vstopili v hišico. Pustili smo ga poleg zida in šli.

O Manniju smo govorili vse leto. Zbirali smo majhne dogodivščine, ki smo jih slišali iz njegovega življenja, in jih dopolnjevali z našo domišljijo. Odslej smo ga častili kot heroja in mučenika, nad katerim smo imeli pravico, da uveljavimo svoje pokroviteljstvo. V posebnem zvezku smo zbirali odlomke njegovih pesmi. Na srečo noben kritik ni pogledal v naš zvezek, drugače bi z lahkoto spoznal avtorja.

Misel, da bi nesli Manniju hrano, je sprožil Olli. Matere so nam dale nekaj peciva, medtem ko je Bossi, ki je pokazal največ prizadevnosti, prinesel steklenico mleka. Odločili smo se, da ne bomo osebno predali darila Manniju, da to ne bi sprejel kot miloščino. Napravili smo zavitek. Nanj smo napisali: Gospodu Manniju, hišica. Zavitek smo postavili na prag, mi pa smo se poskrili v bližini.

Dolgo smo morali čakati in že nas je potrpljenje skoraj zapustilo, ko se je pojavil Manni. Ustavil se je na vratih in si dolgo ogledoval zavitek, pri tem se celo

nasmehnil, prebral napis, vzel zavitek in vstopil v hišico.

Morali bi tudi označiti pošiljatelja! Je rekel Jonny, toda nihče se ni z njim strinjal, kajti to bi bilo nevljudno.

Naslednji dan je Manni demonstrativno pokazal, da ne mara miloščine. Šel je v trgovino in si kupil biskvita za celih 20 oerov.

Vse poletje se ni z Mannijem zgodilo nič posebnega. Zdelo se je, da je obdan s popolnim mirom. Pogosto, ko smo ga gledali, kako nepremično stoji zatopljen v samo njemu znane misli, se nam je zdelo, kot da je že od nekdaj med nami. Na jesen pa smo izvedeli, da starejši nekaj pripravljajo zoper njega: »Čez zimo bo zmrznil v svoji hišici. Bolje je, da se pravočasno rešimo tega potepuha. Njegova občina je dolžna, da se briga zanj. Kaj bo nam to breme!«

Take razgovore smo vse pogostejše slišali in smo spoznali, da je Manni v nevarnosti. Ker smo Mannia prvi odkrili, smo menili, da imamo tudi pravico pokroviteljstva nad njim. Zato smo si prizadevali, da bi izvedeli, za kaj gre, in smo se končno odločili, da ne bomo dovolili, da bi se mu karkoli slabega zgodilo.

Na naša vprašanja so odrasli odgovarjali, da bi ga bilo treba odpeljati v občino, v kateri se je rodil. Še nismo utegnili napraviti kakršnega koli načrta, ko smo nekega dneva nepričakovano opazili, da v hišico vstopa predsednik občine s stražnikom in nekaj močnimi kmeti. Takoj smo se zbrali.

Dva močna mladeniča sta izvlekla Mannija iz hišice. Prizadevala sta si, da bi ga odvedla do obale. Manni se je molče upiral.

Brez besed in brez moči smo mu sledili. Lahko smo samo opazovali, kako nasilni so z našim varovancem.

Ko so prispeli na obalo in je opazil motorni čoln, se je iztrgal iz rok svojih preganjancev. Poskušal je pobegniti in pri tem zakričal:

— Ne, ne!

Toda takoj so ga ujeli in ga spravili v čoln. Manni ni rekel več besede.

Zagledali smo se drug v drugega. Ne vem, kdo je začel, toda vsi smo pričeli prepevati:

— Allons enfants de la patrie!...

Kljub začudenju in glasnim ugovorom starejših smo stali na obali in prepevali marseljezo, kar nam je grlo dalo.

Motorni čoln se je oddaljeval od obale. Manni je sedel kot po navadi, s pripognjeno glavo, toda zdelo se nam je, da se smehlja, ko je poslušal našo pesem.

To je bil naš prvi protest proti nasilju in krivici.

LITERARNI KOLEDAR

18. 3. 1904 rojen Srečko Kosovel, pesnik Krasa, revolucije in smrti.

Srečko Kosovel:

Balada

Prišel je pevec slovenske dežele, prišel je pevec v daljno tujino, v strunah njegovih so pesmi drhtele v eno z radostjo in z bolečino.

Pel je, kako so gozdički zeleni, glej, pa se solza v obeh mu zasveti, pel je o smrti, ljubezni in ženi, o domovini ni mogel začeti.

„Poj nam, zapoj o naši deželi, da nam nje sonce, nje zdravje zasije, o kmečkih domovih, o pesmi veseli, ki v noči se mesečni v polje razlije.“

— Močno srce je, močno in mlado, krepko od upanj, od sile pogumno, a ko je trudno (o čudno neumno!), tiho zamisli se v to-le balado:

Tisočkrat tisoč, še več nas je bilo, tisočkrat tisoč hlapcev in sužnjev, tisočkrat tisoč ponižnih, boječih, tisočkrat tisoč v prekletstvu tonečih, tisočkrat tisoč z žolčem pojenih...

Pa nam udarilo v desno je krilo, pa omahnilo je in se zlomilo, pa se še levo je uklonilo, tisočkrat tisoč, še več nas je bilo.

Pel bi, kako so razšli se po sveti, pa morala kri bi iz srca privreti, bratje, ne morem vam pesmi končati, smrt je prihaja, že je pred vrati... Ženo mi vzela, vzela bolest je in domovino... Zdaj hodim in gledam, ko zvezde se sipljejo v črno brezcestje...

Prišel je pevec slovenske dežele, src se dotaknil z njenim spominom, srca nalil nam z grenkim pelinom...

Srečko Kosovel:

O, saj ni smrti

O, saj ni smrti, ni smrti! Samó tišina je pregloboka kakor v zelenem, prostranem gozdu!

Samó odmišljaš se, samó tih postajaš, samó sam postajaš, sam in neviden.

O, saj ni smrti, ni smrti! Samó padaš, samó padaš, padaš, padaš v prepad neskončne modrine.

Za dobro voljo

Pri zobozdravniku

— Saj vam ni treba tako na široko odpirati ust.

— Ko ste pa rekli, da boste šli s kleščami vanje.

— To že, toda jaz bom ostal zunaj.

Korajža

Moj sosed je star 86 let. Ko je bil zadnjič pri brivcu, mu je ta čestital k dobremu zdravju in izrazil upanje, da ga bo tudi še stoti rojstni dan strigel. Moj sosed pa:

»Mogoče me boš res, prijatelj, saj še kar dobro izgledaš.«

Red mora biti

— Kdo pravi, da imamo zmešnjavo v katastru? Natančno vem, da je tista njiva občinska, obdeluje jo Miha, davek pa Janez plačuje.

LUJO LOVRIČ: Nenavadno srečanje

Belo zidovje mestnih hiš in palač je kar žehtelo pod silno pripeko opoldanskega sonca, in jaz, slepec iz prve svetovne vojne sem s tankim čutom zaznaval ob vsakem koraku, kako se je od vročine zmehčani asfalt vdajal petam mojih škornjev. Z menoj je bil moj dobri tovariš Vlado. Vodil me je za pod pazduho, medtem ko mu je druga roka počivala v zanki iz trikotne rute, zavezane krog vratu. Že v balajonu sva tovariša, zdaj pa je delil z menoj usodo invalida. Njegova roka je bila »nedokončan proces«, kakor se je izražal eden izmed slovitih specialistov; a ta njegova diagnoza je bila za mojega tovariša dokaj kruta. »In navsezadnje,« mu je govoril, »vam bomo morali odrezati roko. Roka se suši in če bi prešlo sušenje iz roke v ramo, bi bilo prepozno.«

Vlado me je bil vajen hoditi, saj skoro ni minil dan, da ne bi šla skupaj na sprehod. Blizal se je čas kosila in tudi midva sva kakor ostali pešci stopala hitrih korakov po ulici.

Na svetu so dobri, pa tudi zli ljudje. Rese nama je večina mimoidočih sočutno umikala, pa se je vendar našel tu in tam kak brezsrdnež, ki je skoraj hote, čeprav je bil zdravih oči, trčil ob naju in brezbrizno odhitel dalje. V večini takih primerov sem kar potrpel, včasih pa, kadar

mi je le presedalo, sem s krepkim zgibom rame sunek odbil.

Ko sva tako hitela proti domu, se je nenadoma nekdo močno zaletel vame. S svojimi rameni in prsmi je trčil ob me in obstal. Dobro sem čutil, da se ne misli umakniti, in v prepričanju, da sem se pač nameril na enega izmed tistih redkih posebnih, sem izbočil prsi, trdno odločen, da ne popustim. A že je storil isto tudi moj nasprotnik. Tedaj je bilo mojega potrpljenja konec. Nehote sem dvignil roko, ga trdo prijel za nadlaket in zaklical:

»Kajpa rinete vame?«

On pa je prav tako zgrabil mene in zaklical še glasneje:

»Kaj pa vi vame rinete?«

Obnašanje tega človeka mi je bilo nerazumljivo.

»Zaboga,« se mi je iztrgalo iz srca, »ali ne vidite, da sem slep vojak? Bil sem ranjen v glavo in sem izgubil vid!«

Čutil sem, kako je mojemu nasprotniku zastal dih. Šele čez hip je komaj slišno dahnil: »Mili bog!« Obenem se je njegova roka nalahno spustila nizdol ob moji in ko se je dlan srečala z dlanjo, sta se najini roki kar sami od sebe stisnili. Težak vzdih se mu je izvil iz prsi in rekel je mukoma, tiho in počasi:

»Žal mi je... Tovariš... prijatelj... da

se je to zgodilo... neznansko žal... zadelo naju je ista usoda... tudi jaz sem slep vojak!«

Razodetje me je presunilo. Nekaj trenutkov sva stala brez besed, le najini roki sta se še tesneje sklenili in oba sva drhtela.

»Prijatelj,« sem naposled spregovoril še jaz in glas se mi je kralj od ginenja, »tudi meni je neznansko žal... Edino to naju lahko tolaži, da midva nisva tega kriva...«

Še enkrat sva si stisnila roki, krepko in pristrčno, za slovo, in oba hkrati sva rekla: »Na svidenje!«

»Na svidenje!« je povzel Vlado.

»Na svidenje!« je povzela spremljevalka neznane slepega tovariša... in krenili smo dalje.

Pri tem nenavadnem srečanju je bilo čudno tudi to, da je vse, ki so mu bili priča, tako najina spremljevalca kakor tudi mimoidoče, ki so se bili ustavili, ta kratki prizor tako prevzel in zmedel, da so ves čas nemo gledali in poslušali, ne da bi se kdo ovedel in nama skušal pomagati iz najine bridke pomote.

Jaz in Vlado sva hodila še dolgo molče.

Srečanje je bilo slučajno in bežno — spomin je neminljiv.

Evropski značaj dunajskega velesejma

Zadnjo soboto je bila slovesna otvoritev letošnjega pomladanskega dunajskega velesejma, ki se je v teku zadnjih let razvil v eno največjih tovrstnih prireditiv v Evropi. To je v slavnostnem govoru po-

Opozorilo

Vse slovenske izseljence in žrtve fašizma opozarjamo, da poteče z 31. marcem 1958 rok za vlaganje prošnje za popravilo škode žrtvam fašizma po zahodnonemškem zakonu o odškodnini žrtvam nacionalsocialističnega zasledovanja (BEG) z dne 29. julija 1956. Za popravilo škode sicer lahko zaprosijo tudi oškodovanci, ki živijo izven Zahodne Nemčije, pač pa za avstrijske državljane po vseh dosedanjih izkušnjah ni preveč izgledov, ker se je Avstrija uradno odpovedala vsem terjatvam napram Zahodni Nemčiji.

Kdor kljub temu želi vložiti prošnjo za odškodnino, dobi potrebne formularje na nemškem konzulatu v Celovcu, Miesstalerstrasse 14. Zveza slovenskih izseljencev svojim članom radevolje nudi pomoč pri morebitnem vlaganju prošnje in prosi, da se v tem primeru zglasijo s potrebnimi podatki o izseljeništvu in o utrpeli škodi najkasneje do 25. marca na sedežu ZSI v Celovcu, Gasometergasse 10/I.

Zveza slovenskih izseljencev

udaril tudi zvezni prezident dr. Schärff, ki je dejal, da si dunajski velesejem v dolgih letih svojega obstoja sicer ni osvojil naslova, pač pa značaj evropskega sejma. To je še toliko večjega pomena, ker je postala gospodarska integracija Evrope nedvomno ena najbolj važnih nalog našega časa. V okviru nameravanega svobodnega trgovinskega področja bo morala vsaka dežela uveljaviti svoje konkurenčne možnosti, dunajski velesejem pa daje najboljše priložnost, te možnosti dokazati že v naprej.

Zvezni prezident je opozoril tudi na vedno hitrejši razvoj tehnike, ki se bolj kot kje drugje izraža prav na velesejmu. Mnoge stvari, ki so prejšnjim generacijam veljale kot luksuz, so postale vsakdanje potrebe, pokazale so se nove potrebe in bile uresničene za vedno širše plasti.

O vprašanju svobodnega trgovinskega področja je govoril tudi trgovinski minister dr. Bock, ki je zlasti poudaril potrebo po razširitvi avstrijske trgovine z vzhodnimi državami. Državni poslanec Strommer, ki je govoril ob otvoritvi kmetijske razstave dunajskega velesejma, pa se je zavzel za čim prejšnjo sklenitev zakona o kmetijstvu.

Obisk na letošnjem pomladanskem velesejmu je dosegel že prvi dan izreden rekord, saj so naštel 180.000 obiskovalcev.

Morilec žensk Engleder obsojen na dosmrtno ječo

Skoraj ves pretekli teden je bil pred okrajnim sodiščem v Steyru sodnijski postopek proti morilcu žensk iz okolice Steyru Alfredu Engledarju, ki je od leta 1954 pa do 1957 ogrožal ženske v tem okraju.

Engleder je v treh letih zločinske dejavnosti zakrivil dva umora in štiri nasilja nad ženskami. Prva smrtna žrtev zločinca Engledarja je bila bolniška sestra Bernhardine Fluch, druga pa Herta Feichtinger.

Dolgo časa je zločinec ostal neopažen; živel je v krogu svoje družine in se delal, kot da se ni nič zgodilo, čeprav je ponorič potoval s kolesom po okolici in iskal novih žrtev. Zaradi njegovih grozodejstev je bilo tudi več po nedolžnem osumljenih in delno tudi dalj časa zaprtih.

Končno so zločinca izsledili in je bil na večdnevem procesu, za katerega je vladalo silno zanimanje, spoznan za duševno zdravega in za dejanja polno odgovornega ter obsojen na dosmrtno ječo.

Zelo uspešna kmetijska proizvodnja v Jugoslaviji

Podatki zveznega zavoda za statistiko so lani pridelali v Jugoslaviji 310.000 vagonov pšenice, 28.000 vagonov rži in 60.400 vagonov ječmena. Zelo dobro so obrodile tudi koruza, ki so je pridelali 556.000 vagonov, ter konoplja, sladkorna pesa, krompir in tako dalje.

To je bila doslej največja kmetijska proizvodnja v povojnih letih in je precej višja od povprečja. Znano namreč je, da je bila Jugoslavija v zadnjih letih močno prizadejana pravi zaradi suše, ki je uničila skoraj večino poljskih pridelkov. Izredno dobra letina lani je posledica ugodnih vremenskih razmer, v precejšnji meri pa tudi ukrepov v jugoslovanskem kmetijstvu.

Marmorno morje je zahtevalo žrtve

Pred nedavnim je na Marmornem morju prišlo do hude nesreče, ki je po prvih ugotovitvah terjala življenje nad 350 ljudi. Turški trajekt »Uskudar«, ki je opravljal promet med obalama Izmitskega zaliva, je nenadoma zajel vihar, ki je prevrnil ladjo. V kratkih minutah se je zgodila

tijstvu. Zasejanih je bilo precej več površin kot leta 1956, povečala pa se je tudi potrošnja umetnih gnojil in so izboljšali kakovost semen. Hektarski donos je bil lani znatno večji pri kmetijskih gospodarstvih in zadrugah kot pa pri zasebnikih.

Enako kot pri nas je bila tudi v Jugoslaviji lani slabša letina v sadjarstvu. Pridelali so namreč le 10.500 vagonov jabolč. Precej boljši kot prejšnja leta pa je bil pridelek sliv, 59.200 vagonov, in grozdja, ki so ga pridelali 90.000 vagonov. Pridelek jabolč je bil po računih 24 odstotkov manjši kot leta 1956, in to zaradi slane, ki je pritisnila v času razcveta.

nesreča. Na ladji je bilo do 500 potnikov, povečini dijakov, ki so se vračali na svoje domove. K ponesrečeni ladji so takoj odplule na pomoč ladje turške mornarice. Sodijo, da je to ena najhujših pomorskih nesreč od leta 1954, ko se je prevrnil japonski trajekt »Toja Maru« in je zgubilo življenje 1170 ljudi.

Marmorno morje je morje med Bosporom in Dardanelami s površino 11.400 km² in z največjo globino 1355 metrov.

Japonske vojne izgube

V japonskem parlamentu je bilo uradno razglašeno, da je v drugi svetovni vojni zgubila Japonska 23,3 odstotka vsega svojega premoženja, razen tega pa je zgubila 48 odstotkov svojega ozemlja. V drugi svetovni vojni je Japonska še izgubila 1.700.000 vojakov. Vsled vojne in spora s Kitajsko je na Japonskem postalo 2.730.000 vdov.

Vojaški novinci vpoklicani

Minuli torek so se spet odprle kasarne za nove rekrute, ki so bili vpoklicani, da odslužijo predpisani vojaški rok. K vojakom so morali fantje letnika 1938/39 ter zamudniki letnika 1937, kakor tudi prostovoljci. V vsej državi so vpoklicali nad 16.000 vojaških novincev. Med temi je bilo okoli 1400 Korošcev.

Takih je malo

V Beljini v Srbiji živi 25-letna žena-vdova, kakršne so bolj redke. Perša Gavrič tehta nič manj kot 130 kilogramov, kar je pa nikakor ne ovira, da je kljub temu zelo spretna in marljiva gospodinja ter dela tudi na polju. Pri hoji prekosi vsakega moškega. V kino vzame seboj poseben stol, da more sedeti, pri potovanjih pa kupi po dve avtobusni ali železniški karti. Za obleke potrebuje seve dvakrat toliko blaga, kakor druge ženske. V ostalem pa se čuti zelo zdravo ter je zaradi vedno vedrega značaja zelo priljubljena v okolici.

Novi srebrniki za 25 šilingov

Za 100-letnico rojstva svetovno znanega koroškega znanstvenika in iznajditelja Auer-Welsbacha bodo v kratkem prišli v promet novi spominski srebrniki za 25 šilingov, ki bodo na sprednji strani nosili sliko slavljenca, na zadnji strani pa spet številko 25, obkroženo z grbi posameznih avstrijskih zvezniških dežel. Po obliki bodo podobni doslej izdanim kovancem, ki spominjajo na zopetno otvoritev državnih gledališč na Dunaju, na 200-letnico rojstva Mozarta ter 800-letnico Marijinega Celja.

Rdeče jabolčne sorte in hruške, cepljene na odpornih deblotvorcih, rdeče tudi kljub pomladanski slani, dobite pri drevesničarju: Marko Polzer na Vazah, pošta Št. Vid v Podjunu — St. Veit i. Jauntal.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjini magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 15. marec:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Otroška ura — 16.20 Mladinski koncert — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Podjuna poje: Št. Peter, Št. Vid, Pliberk (slov.) — 20.15 Pisan večer poln pisane volje.

II. program: 9.10 Zaupne melodije — 15.00 Oddaja za mladino — 15.30 Odlični izbor — 18.00 Za zabavo — 19.35 Operni koncert — 21.00 Operetni koncert.

Nedelja, 16. marec:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Pozor! nevarnost!“, kriminalna slušna igra.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 9.00 Operni koncert — 15.15 Operetni zvoki — 16.00 Plesni orkester igra — 19.45 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Zdi se mi, da me ptiči ogovarjajo.

Ponedeljek, 17. marec:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za ženo in družino (slov.) — 18.35 Mladina in film — 18.40 Vsaka vas ima svoj glas: Hodiše (slov.) — 20.15 Ti časi so minuli.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 16.30 Za mlade zaljubljene ljudi — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 18. marec:

I. program: 8.45 Zdravniki in civilizacija — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež. Gospodarska šola za vsakogar (slov.) — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 „Zvok iz daljave“, opera.

II. program: 9.15 Sončna ladja — 15.30 Glasba iz filmov — 16.00 Oddaja za žene — 19.30 Naučeno je naučeno — 20.00 Reportaža o glasbenih avtomatih.

Sreda, 19. marec:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Pozdrav nate — 20.15 Lepe melodije, lepi napevi.

II. program: 9.10 Satiriki svetovne literature — 13.30 Za prijatelje oper — 16.30 Igra s slogom — 17.55 V pomlad — 19.30 „Poznate Rimsko cesto?“, slušna igra — 20.45 Okusno in živahno.

Četrtek, 20. marec:

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Božji grob, cerkveni ljudski običaji (slov.) — 17.10 Francoski vtisi — 18.20 Oddaja za delavce — 18.30 Za mladino — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.15 Ljudska umetnost in rokodelstvo na Koroškem in Štajerskem — 21.00 Zveneca alpska dežela.

II. program: 9.00 Okrajni sodnik Freudenreich pripoveduje — 16.00 Oddaja za žene — 19.30 Glasbena zamenjava Dunaj-Berlin — 21.00 Operni koncert.

Petek, 21. marec:

I. program: 8.45 Pesmi in glasba iz Koroške — 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! Samospevi (slov.) — 17.10 Plesna glasba iz baroka in Biedermeierjeve dobe — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 „Pošteni tatovi“, slušna igra.

II. program: 9.00 Koncert — 14.40 Za vsakega otroka primerno igrano — 15.30 Za zabavo — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje gora — 20.30 Tisoč taktov plesne glasbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 15. marec:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 8.35 Narodne pesmi — 11.15 Domači zvoki izpod zelenega Pohorja — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Melodije iz Latinske Amerike — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.30 Godala v ritmu — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Popevke in melodije.

Nedelja, 16. marec:

6.00 Domač nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Valčki Johanna Straussa — 8.15 Melodije od tu in tam — 8.45 „Legenda tisoč zmajev“, igra — 9.30 Popevke — 10.30 Kar radi poslušate — 12.00 Voščila — 13.30 Za

našo vas — 14.15 Voščila — 17.30 Glasbeni mozaik — 18.05 Levi: „Po čem je resnica“, igra — 20.00 Parada priljubljenih melodij in popevk — 21.00 Večerni koncert.

Ponedeljek, 17. marec:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš je dilnik — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Slovenske narodne — 9.45 Poskočna harmonika — 11.35 Melodije iz filma — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Poje mešani zbor celjske gimnazije — 13.15 Plošča v ploščo — 14.35 Voščila — 16.00 Portreti jugoslovanskih opernih pevcev — 18.00 Mladinska oddaja — 20.00 Simfonični koncert — 21.15 Kulturni razgledi — 21.30 Znani pevci, priljubljene popevke.

Torek, 18. marec:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Pisana vrsta domačih pesmi napevov — 10.10 Radi bi vas zabavali — 11.30 Za dom in žene — 11.45 Havajski zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 V plesnem ritmu — 13.40 Operne melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 17.15 Zabavni potpourri — 18.00 Športni tednik — 20.00 Najboljši jugoslovanski zbori vam pojo — 20.30 „Pijanec“, radijska igra.

Sreda, 19. marec:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Prof. Rupel: Jezikovni pogovori — 9.15 Za ljubitelje narodnih pesmi — 11.00 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 15.40 Prežihov Voranc: „Tisoč in en dan“ — 16.00 Koncert po željah — 17.35 Iz filmov in glasbenih revij — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Odlomki iz Puccinijevih oper.

Četrtek, 20. marec:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Zbori „Svobod“ pojo narodne in umetne pesmi — 8.35 Veseli napevi — 9.00 Glasbeni album — 10.10 Spored zabavnih melodij — 12.00 Melodije za dober tek — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Klavir in hammond orgle v ritmu — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 16.00 Z jugoslovanskimi solisti in skladatelji — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 21. marec:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Orkestralna matineja — 11.00 Delovne in partijske pesmi in koračnice — 11.30 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 16.00 Iz glasbenega koledarja — 17.15 Pesmi in plesi iz južnih dežel — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Zvoki iz Zagreba — 20.30 Večerni koncert.